

Nasjonalparkstyret
for Jotunheimen
og Utladalen

Møteinnkalling

Utval:	Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen
Møtestad:	Teams
Dato:	24.02.2026
Tidspunkt:	09:00

Eventuelt forfall må meldes snarast til nasjonalparkforvaltar. Vararepresentantar møter etter nærare beskjed.

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 1/2026	Godkjenning av innkalling og dagsorden		
ST 2/2026	Referatsaker		
RS	Vedtak - statlig investering i egen merkevare - Norges nasjonalparker - Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen		2026/914
ST 3/2026	Delegerte vedtak		
1/2026	Delegert vedtak - dispensasjon - Jotunheimen NP - snødekt mark - utsetting av fisk - Lom fjellstyre		2025/13177
2/2026	Delegert vedtak - dispensasjon - Jotunheimen NP - snødekt mark - utkøyring av saltstein - Besstrondfjellet Beitelag		2026/201
3/2026	Delegert vedtak - dispensasjon - Jotunheimen NP - Utladalen LVO - øvingsplan - kjentmannskøyring - Norsk Folkehjelp Årdal		2026/542
4/2026	Delegert vedtak - dispensasjon - Jotunheimen NP - 2026 - snødekt mark - sjekke isforhold før planlagt filmopptak - Gjende - Sjodalen hytteservice		2025/12396
ST 4/2026	Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen - Møteplan 2026		2026/1312
ST 5/2026	Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen - Prioritering av midlar til tiltak i verneområde - SNO-ressursar - 2026		2025/11936
ST 6/2026	Jotunheimen NP - dispensasjon - byggetiltak - 2026 - oppsetting av utedo - Gjertvasshytta - Luster Austre Fjellstyre		2026/2156
ST 7/2026	Utladalen LVO - Dispensasjon - Opprusting av hovedhuset på Lauvhaugen - Lars Ove Skorpen		2026/692
ST 8/2026	Utladalen LVO - dispensasjon - motorferdsel - 2026 - snødekt mark - kvisting av skiløype - Trollvann - Tyinholmen Høyfjellsstuer		2026/1973
ST 9/2026	Dispensasjon - Jotunheimen NP - Utladalen LVO - 2026 - Motorferdsel - Helikopter - Snøskuter - Transport av materialer, utstyr og personell til Skogadalsbøen - DNT Oslo og Omegn		2025/14331
ST 10/2026	Jotunheimen NP - dispensasjon - 2026 - organisert ferdsel - speiderarrangement - Prosjektgruppen for Nordic Adventure Race 2026		2025/14098
ST 11/2026	Eventuelt		

ST 1/2026 Godkjenning av innkalling og dagsorden

ST 2/2026 Referatsaker

**Vedtak - statlig investering i egen merkevare - Norges nasjonalparker -
Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen 2026/914**

ST 3/2026 Delegerte vedtak

**1/2026 Delegert vedtak - dispensasjon - Jotunheimen NP - snødekt mark - utsetting
av fisk - Lom fjellstyre 2025/13177**

**2/2026 Delegert vedtak - dispensasjon - Jotunheimen NP - snødekt mark -
utkøyring av saltstein - Besstrondfjellet Beitelag 2026/201**

**3/2026 Delegert vedtak - dispensasjon - Jotunheimen NP - Utladalen LVO -
øvingsplan - kjentmannskøyring - Norsk Folkehjelp Årdal 2026/542**

**4/2026 Delegert vedtak - dispensasjon - Jotunheimen NP - 2026 - snødekt mark -
sjekke isforhold før planlagt filmopptak - Gjende - Sjodalen hytteservice
2025/12396**

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2026/1312-1

Saksbehandlar: Eldrid Nedrelo

Dato: 17.02.2026

Utval	Utvalssak	Møtedato
Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen	4/2026	24.02.2026

Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen - Møteplan 2026

Innstilling frå forvaltar

Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen godkjenner følgjande møteplan for resten av 2026 med fastsetjing av dato der det er fleire alternativ å velja i:

Dato	Alternativ dato	Ramme for møtet
24. februar		Teams. Møteplan, budsjett og innkomne saker
18. mars	20. mars	Teams, innkomne saker
28. april	16. april	Innkomne saker, Vang / Øystre Slidre
22. - 24. juni	15. juni, 8. jun	Studietur, ev. styremøte / styremøte m/synfaring til Gjendebu
9. - 10. sept.	2. - 3. sept	Styremøte og Rådgjevande utval, Lom
24. november	18. november, 25. november	Styremøte, søknad om tiltaksmidler, Teams

Møtekalenderen blir supplert med møte i Arbeidsutvalet (AU) dersom det kjem saker som krev raskare avklaring og som ikkje er rutinesaker med høve til administrativ behandling.

--- slutt på innstilling ---

Dokument i saka

Kalendrane som viser datoar for kommunestyre, formannskap, fylkesting og fylkesutval er sett saman, og ut frå dette er det føreslått aktuelle ledige datoar for møte i nasjonalparkstyret og studietur dersom styret ønskjer det.

Vurdering

Med bakgrunn i møtekalendrane lagt ut på kommunale og fylkeskommunale nettsider har vi prøvd å føreslå ledige datoar i møteplanen for medlemmane i nasjonalparkstyret. Vi prøver å unngå datoar for kommunestyre, formannskap, fylkesting og fylkesutval. Dette er møte der

både fast representant og vararepresentant vil vera opptekne samtidig. Ut over dette må ein kunne rekne med å nytte ordninga med vararepresentant i enkelte tilfelle.

Sidan vi har overteke ansvaret for å inngå avtalar om skjøtsel i verneområda frå SNO frå og med i år, vil det vera ein fordel å få prioritert tiltaksmidlane så avtaleinngåing og planlegging av tiltaka for 2026 kan kome i gang så snart som råd. Det er føreslått eit nytt Teamsmøte tysdag den 18. mars, med alternativ dato fredag den 20. mars sidan vi avventar førebuing av ei byggesak i påvente av uttalar frå eksterne. Då er det også moglegheit for handsaming av ev. andre innkomne saker før påske.

Det er føreslått møte tysdag den 28. april, med alternativ dato torsdag den 16. april. DNT OO har m.a. varsla byggesøknader i Gjendebu og vil presentere ein masterplan for Gjendebu i eitt av dei komande møta. Valdresflye er normalt open på denne tida, føreslått møtestad er derfor i Vang eller Øystre Slidre.

Dersom styret ønskjer studietur sommaren 2026, vil sekretariatet legge til rette for det. Eit par område kan vere relevante å besøke med tanke på felles utfordringar om m.a. styring av ferdsel i sårbar natur. For å få til ein tur med godt fagleg utbyte er det behov for minimum tre dagar. I samsvar med møtekalendrane er det forslag om møte/studietur frå måndag den 22. - onsdag den 24. juni. Forvaltarane orienterer om aktuelle alternativ i møtet.

Gjendebu er aktuell møtestad i juni dersom det ikkje blir studietur, sidan styret vil ha/har hatt fleire saker frå dette området til handsaming. Det gjeld både byggesaker og saker om tilrettelegging for ferdsel i området. Gjendebåten går om ettermiddagen (kl. 15.25) frå Gjendesheim via Memurubu til Gjendebu. Retur ut neste dag med morgonbåten (kl. 08.35), eller om ettermiddagen (kl. 16.25). Her går det også an å legge inn ein stopp i Memurubu mellom morgonbåten og ettermiddagsbåten til Gjendesheim. Det kan også vere eit alternativ å gå frå Gjendebu til Eidsbugarden dag 2. Om styret ønskjer dagsmøte er måndag den 8. og måndag den 15. juni alternative datoar.

Datoar for styremøte kombinert med møte i Rådgjevande utval (RU) i september er føreslått ut frå at det vil vera ein fordel å gjennomføra møtet før siste halvdel av september. Etter den tid er turisthyttene i fjellet oftast stengt. Lom står for tur som møtestad for RU.

Styret er vedtaksført når minst halvparten av medlemmane er til stades.

Ein har ikkje praktisert ordning med møteplan for Arbeidsutvalet, då desse møta vil vera styrt av saker som kjem inn. Dersom det kjem hastesaker som er av ein slik karakter at dei ikkje bør delegerast, kan vi i samråd med leiar vurdere ekstra styremøte. Desse blir gjerne gjennomført som Teamsmøte eller e-postmøte.

Med bakgrunn i tidlegare erfaring vil vi tilrå enten fysiske møte eller Teamsmøte, helst ikkje ein kombinasjon der nokon møter fysisk og enkelte deltek på Teams. Særleg i diskusjonssaker og når det skal presenterast sakskompleks er det lite eigna med ein kombinasjon der nokon er til stades fysisk og andre på Teams. Ut frå kva saker som er på agendaen for det aktuelle møtet vil ein kunne vurdere unntak frå føreslått hovudregel i det einskilde tilfellet. Slike unntak blir gjort i samråd med styreleiar.

Arkivsaksnummer: 2025/11936-7

Saksbehandlar: Kari Sveen

Dato: 17.02.2026

Utval	Utvalssak	Møtedato
Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen	5/2026	24.02.2026

Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen - Prioritering av midlar til tiltak i verneområde - SNO-ressursar - 2026

Innstilling frå forvaltar

Det vart søkt om totalt 2.070.000 kroner, fordelt på 1.175.000 til forvaltningstiltak og 895.000 til skjøtsel. Skjøtselstiltak er frå og med 2026 overført frå SNO-budsjett til forvaltninga. Søknad om tiltak og skjøtelsmidlar er innvilga fullt ut. Det er svært positivt, da Jotunheimen er eit trafikkert område med stort behov for tilrettelegging og stiskjøtsel for å førebyggje og reparere erosjonsskader. Det kan verta behov for å søke om tilleggsmidlar til tiltak dersom det blir opna for dette i løpet av året. Både Utladalen og Jotunheimen har større område med kulturlandskap der det har vore utført kontinuerleg skjøtsel over tid, og som bør vidareførast.

1. Nasjonalparkstyret tek til orientering løyvingane til drift av styre og til planarbeid.

	Søknad	Tildeling
Drift av Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen	kr. 340.000	uavklara
Arbeid med forvaltningsplan / besøksstrategi	kr. 150.000	
Grunnstøtte drift	kr. 100.000*	
Sum løyving under post 14.20.21	kr. 590.000	

2. Grunnstøtte drift på 100.000* (ikkje stadfesta) over post 14.20.21 – skisse til fordeling. Kan bli justert/endra, basert på behovsvurderingar undervegs gjennom året.

Vedlikehalde og supplere tilrettelegging – jf. besøksstrategien	100.000
FDV-plan for sikringstiltak Jotunheimen og Utladalen	30.000
Vedlikehald og mindre tiltak ved innfallsportane - Utkikkspunkt Sognefjellet, kanalisering / oppgrusing av tilrettelagt sti - Stell av området ved innfallsport til Utladalen (avtale besøkssenter) - Utsiktspunkt Vettisfossen - Forvaltning/Drift /Vedlikehald	30.000
Årlege driftskostnader på etablerte tiltak - Drift innfallsport Veodalen (tømming av utedo og søppel) - Drift ved Sognefjellshytta, demontering og oppsett av rekkverk - Tilsyn/vedlikehald av boltar/kjetting - Bukkelægeret og Besseggstien	30.000
Til disposisjon, vedlikehald/drift elles	10.000

3. Drift av sekretariatet inngår i budsjettramme for Statsforvaltarane i Innlandet og Vestland. Nasjonalparkstyret legg til grunn at løyvingane til sekretariat blir tilpassa det behovet ein har for å kunne følgje opp arbeidet med kunnskapsbasert forvaltning av verneområda.

Styret finn det uheldig dersom budsjettet ikkje gjev rom for å følgje opp med nødvendige synfaringar og deltaking på møte og samlingar som krev reiser. Budsjettet må ta høgde for at deltaking på landsdekkande fagsamlingar som kan krevje flyreiser og ekstra overnattingar – dette gjeld særleg for stillinga plassert på vestsida.

4. Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen prioriterer dei innvilga 2.070.000 kr. til tiltak og skjøtselsmidlar for 2026 slik:

A. Skilt, informasjonstiltak	Kr.
Utsifting og fornying av tavler ved innfallsportar	100.000
B. Vedlikehald av stinettet i Jotunheimen og Utladalen	
Beseggstien opp frå Memurubu - oppgradering og reparasjon slitasje	1.000.000
Stiltak og klopplugging Vettismorki / Utladalen	75.000
C. Skjøtsel	
Slått på Skåri, Avdalen og Vetti (heimre Utladalen)	390.000
Styrt beite på Skåri, Avdalen og Vetti (heimre Utladalen)	210.000
Styving/rising av alm og lind i heimre Utladalen	60.000
Krattrydding/vedlikehald kulturlandskap Øvre Utladalen	40.000
Styrt beiting (storfe) i Gjendebuområdet	130.000
Slått av kve ved Gjendebu, annakvart år. Sist utført 2024.	35.000
Styrt beite ved Gjendebu (geit)	30.000
Sum tiltak	2.070.000

Forvaltarane har fullmakt til å gjera mindre interne omprioriteringar mellom tiltak dersom det blir meir eller mindre forbruk enn stipulert. Styret blir orientert i første møte.

5. Plassering av eigne ferdselsteljarar (eco-counter) blir prioritert slik:

A) Teljarar med direkte avlesing (4 stk.)

- Knutshøe, for å få oppdaterte tal i eit område med ferdselsutfordringar og forsøk på styring av ferdsel til etter 1. juli gjennom pilotprosjekt i UT.no.
- Skagastølsdalen, for å få eit inntrykk av tal besøkande inn mot Hurrungane / Vest-Jotunheimen i sommarhalvåret
- Galdhøpiggen frå Juvflye eller frå Visdalen, for å få eit inntrykk av samla ferdsel mot Piggen på bermark. Avansert teljar med større rekkevidde.
- Veslløyfte, Besseggenstien. Teljing på same plass som 2017-24, for å kunne følgje utviklinga ved Nasjonal Turiststi Besseggen over ein lengre periode.

B) Enkle teljarar (4 stk.)

- Teljing ved Vetti på sti opp mot Vettismorki og på sti innunder fossen, for å følgje utviklinga på tal besøkande før og etter tilrettelegging med nytt utsiktspunkt på Vettismorki. Samanlikne ferdsel mot fossen oppe og nede.
- Jostigen, for å få eit inntrykk av ferdsel i sårbart terreng
- Anlegget ved Sognefjellshytta for å sjå utvikling av trafikk på tilrettelagt område.

--- slutt på innstilling ---

Dokument i saka

- Sak 32/2025 i møte 28.11.25 i Nasjonalparkstyret, med tilhøyrande bakgrunnsdokument: *Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen - midlar til tiltak i verneområde og naturrestaurering, samt SNO-ressursar i verneområde - 2026*
- Brev av 27.10.25 frå Miljødirektoratet - *Føringar for forvaltningsmyndighetene for verneområder - tiltaksmidler, restaureringsmidler og SNO-ressurser for 2026.*
- Miljødirektoratet - *Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder (2026-2030)*
- Besøksstrategi for Jotunheimen og Utladalen, godkjent 07.11.12, med seinare justeringar
- Søknad om tiltaksmidler 2026, Elektronisk søknadssenter (ESS) 09.01.2026.
- Innmelding av behov for midlar til styret og planarbeid (ESS) 09.01.2026
- Tildeling av tiltaksmidler 2026, Miljødirektoratet (ESS), behandling.
- Tildeling av midlar til styret og planarbeid 2026 – Miljødirektoratet (ESS).
- Klima- og miljødepartementet - *Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene.*

Saksopplysningar

På grunnlag av vurderingar i styresak 32/2025 vart det søkt om midlar til tilrettelegging og skjøtsel. Miljødirektoratet har gjeve slik tildeling via elektronisk søknadssenter (ESS):

Saksbehandling			
Saksnummer	Behandlingsresultat	Innvilget sum	Status
2026/340	Innvilget som omsøkt	Kr 2 070 000	Behandlet

Tildelinga er ikkje fordelt på deltiltak, så det er opp til styret å gjera endeleg fordeling. Det er i innstillinga foreslått fordeling i tråd med innsendt søknad der beløp er sett opp av forvaltarane i samråd med SNO.

Søknad om midlar til styre, drift og planarbeid: Ikkje fått melding om tildeling.

Frå 2024 vart det etablert ordning for grunnstøtte/drift, der Jotunheimen har vore tildelt 100.000 kr både i 2024 og 2025. Midlane kan nyttast til mindre tiltak og vedlikehald.

Heimelsgrunnlag

Delegering

Nasjonalparkstyret har delegert forvaltningsmyndigheit for Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde, og forvaltar verneområda i medhald av vedtekter, sist revidert 19.01.2024. Siste avsnitt i pkt. 6.6 i vedtektene gjev slike føringar:

«Nasjonalpark-/verneområdestyret tildeles etter søknad til Miljødirektoratet årlig midler til skjøtsel og forvaltning til prioriterte tiltak i henhold til vedtatte forvaltnings- og skjøtelsesplaner. Tildelingene skjer ut ifra de budsjettmessige rammer det enkelte året. Nasjonalpark-/verneområdestyret prioriterer bruken av de tildelte midlene. Alle tiltak skal være i tråd med godkjent forvaltnings- og tiltaksplan for verneområdene og andre relevante styringsdokumenter.»

Naturmangfaldlova

I tråd med føringar for tiltak i verneområde er stiltakta vurderte etter naturmangfaldlova §§ 8-12. Styrking av eksisterande stiar mot Besseggen og på Vettismorki er positivt for verneverdiane, da gode trasear hindrar at det blir etbalert parallelle stiar når slitasjen blir stor.

Vurdering

I sak 32/2025 var det vedteke å søke om tiltaksmidlar for følgjande formål:

Informasjon/tilrettelegging i tråd med besøksstrategi og forvaltningsplan

- Vedlikehald og fornying av tiltak ved innfallsportane (informasjonstavler, m.m.)
- Oppdatere og tilpasse dei besøksretta heimesidene, www.jotunheimen.info, (drift)

Vedlikehald av stinettet i Jotunheimen og Utladalen.

- Større tiltak på Bessegg-stien opp frå Memurubu blir søkt gjennomført over 2-3 år, med oppstart i 2026. Planlegging skjer på grunnlag av forprosjekt gjennomført av Lom fjellstyre i 2025, etter tilråding frå Stiskulen i Miljødirektoratet. Tiltaket er arbeidskrevjande og får høg kostnad pga behov for ein god del transport av grus og stein med helikopter.
- Utlekking og montering av halvklovningar på strekningar med slitasje/erosjon frå brua Morka-Koldedøla – utsiktspunktet ved Vettisfossen – Vettismorki.
- Vedlikehald og førebyggjande tiltak på andre stiar om det oppstår behov.

Skjøtsel, vidareføring av etablert opplegg (budsjett overført frå SNO til forvaltninga frå 2026):

- Slått på Skåri, Avdalen og Vetti (heimre Utladalen)
- Styrt beite på Skåri, Avdalen og Vetti (heimre Utladalen)
- Styving/rising av alm og lind. Vedlikehald av styvingstre i heimre Utladalen
- Krattrydding/vedlikehald Øvre Utladalen
- Styrt beite ved Gjendebu (storfe)
- Kratt og skogrydding/vedlikehald Gjendebuområdet
- Slått av kve ved Gjendebu blir utført annakvart år, i tråd med tilråding frå Miljøfaglig utredning. Det var slått i 2024 og ny slått blir dermed i 2026.

Forvaltningsplan

- Auke kunnskapsgrunnlaget – jf. pågåande arbeid med revisjon av forvaltningsplan og besøksstrategi.
- Registrering av bygningar i nasjonalparken og landskapsvernområdet i Naturoppdrag

Andre tiltak

- Vedlikehald og drift av eksisterande tiltak. (Utsiktsplattform Vettisfossen, Utkikkspunkt Sognefjellet, utedo og søppelstativ Veodalen, tavler ved innfallsportane).
- Ferdslsteljarar blir sett opp på følgjande plassar i 2026:
 - Teljarar med direkte avlesing: Knutshøe, Skagastølsdalen, Veslløfte, Galdhøpiggen (Juvflye eller frå Visdalen – etter nærare vurdering i samråd med SNO og fjellstyret)
 - Enkle teljarar: Vettisfossen nede, sti frå Vetti opp mot Vettismorki og utsiktspunkt mot fossen, Jostigen, anlegg ved Sognefjellshytta

Styret og planarbeid

Innmeldt behov for drift av styret er budsjetttert ut frå 3-4 fysiske møte, der eitt av desse er eit todagars møte saman med Rådgjevande utval. Vidare opnar sekretariatet for å arrangere ein studietur i samband med styremøtet i juni. Gjennomføring krev at det er stor oppslutning frå eit fleirtal av styremedlemmene. For arbeid med forvaltningsplanen er det sett av midlar til møteverksemd og tenestekjøp frå fagpersonar til fagutgreiing m.m.

Drift

Drift av etablerte tiltak og ferdselsteljarar blir dekt av driftspotten som har vore på 100.00* (*beløp ikkje stadfesta for 2025)

Tilsyn og vedlikehald av den nye utsiktsplattforma ved Vettisfossen og tilsyn med gjerdet langs stien som vart lagt om, må forankrast i ein fast avtale som er under arbeid. Vedlikehald av dreneringsmassane rundt plattformen kan bli aktuelt med nokre års mellomrom.

Rekkverk ut mot gangbrua over Fantesteinvatnet må takast ned kvar haust og monterast opp ved sesongstart. Kostnader blir dekt over grunnstøtte drift. Eventuell vedlikehaldsgrusing av gangvegen vil bli aktuelt med nokre års mellomrom. Blir fylgd opp etter vurdering av behov og i tråd med tilgjengelege ressursar på vedlikehaldsbudsjett.

Tømming av utedo og søppel ved P-plass Veodalen har ein åreleg kostnad på 5.-10.000 kr.

Tiltak

Informasjon og tilrettelegging i tråd med besøksstrategien:

Fornyng av informasjonstavler til nytt design ved alle sentrale innfallsportar har vore gjennomført trinn for trinn, i tråd med besøksstrategien. Nasjonalparkkartet vart revidert i 2024, for å få inn dei to nye informasjonssentra og oppdatere kartet på generelt grunnlag. Alle karttavlene i standard format 70x100 cm på alu-plate vart oppdatert med nytt kart i 2025. Oppgradering av karttavlene i format 90x120 cm står att. Tabellen under viser status for dei ulike innfallsportane, med tiltak utført i tråd med merkevaren (grøn), under arbeid (lysegrøn) og tiltak planlagt (lyseblå). Utan farge er punkt for vidare vurdering:

Utkikkspunkt	
Pilot innfallsport Sognefjellshytta	Pilotsatsing, inkl. gangbru og opparbeidd sti, 2018. Glastavler erstatta med aluminiumstavler i 2021. Rekkverk utskifta med ei ny løysing som blir demontert kvar haust for å unngå snøskader (driftskostnad). Ny karttavle i 2025.
Pilot innfallsport Sognefjellshytta, tilpassing og ferdigstilling rundt ny terrasse	Gangveg for kanalisering av gangtrafikk mot brua frå aust vart ferdigstilt i 2023. Framtidig vedlikehaldsgrusing av gangvegssystem blir dekt over grunnstøtte drift.
Sikteskive mot Smørstabbtindane, Fannaråken og Hurrungane. Namn på fjelltoppane er gravert på sikteskiva.	Ferdigstilt 2023, reklamasjon på oppriipa aluminiumsplate. Erstatningsskive i stål utplassert før sommarsesongen 2025.
Startpunkt	
Skiltstativ med nye stålskilt Krossbu og Turtagrø	Del av pilotprosjektet, Utført 2018. Glastavler, erstatta med aluminiumstavler i 2021. Ny karttavler, utplassert i 2025
Skilt samlokalisert med andre Tavler Gjendeosen og Reinsvangen	Samarbeid med Nasjonale Turistveger, 2019
	Oppfølging: oppdatere kartttavle i format 90x120 cm.
Nye skilt på eksisterande stativ Juvflya Gjendebu og Memurubu Koldedalen	Del av pilotprosjektet, utført 2018 Utskifting gamle skilt 2018, falma skilt fornya 2023 Utskifting med ny karttavle i 2025
Eidsbugarden	Erstatta skilt med eitt i nytt design 2020. Format tilpassa kommunal informasjonstavle.
	Øydelagt skilt må skiftast, etter dialog med Vang kommune.
Glitterheim ved bom i Veodalen	Erstatta portstolpar med markørar i nytt design 2020. Utskifting skilt, eksisterande stativ 2019-21.
	Oppfølging: oppdatere kartttavla i format 90x120 cm.
Utladalen / Hjelle	Tavler montert på cortenstål på oppgradert parkeringsplass, Karttavle med revidert kart utplassert 2025.

Spiterstulen/Visdalen og Leirvassbu	Ombruk av stativ/skifertavler. Trykk 2021, montert i 2022
	Oppfølging: oppdatere kartttavlene i format 90x120 cm.
Utsiktsplattform Vettisfossen	Forprosjekt 2020. Prosjekt 2021. Bygd 2022. Opna juni 2023.
	Plan for forvaltning/drift/vedlikehald. Vidareføre stiltak.
Nye tavler og andre tiltak med utforming etter merkevaren	
Bygdin	Tavle ved brygga skiftast når ny brygge er avklara i reg.plan
Vargebakkane og Valdresflya?	Avhengig av ev. infopunkt i regi av Turistvegprosjektet
Eidsbugarden / Tyinkrysset (Fv. 53)	Samarbeid med Statens vegvesen?
Vegaskjelet kryss Fv 55 mot Leirvassbu	Samarbeid med Turistvegprosjektet ?
Infopunkt Beitostølen	Det har vore kontakt med Langsua NP, med tanke på å få etablert nasjonalparkinformasjon på reiselivsdestinasjonen som kanaliserer mange besøkande inn i verneområda. Øystre Slidre kommune tek opp saka i prosess utvida vern.
Felles infopunkt i Gaupne	Samarbeid med Jostedalsbreen og Breheimen NP-styre

Andre infopunkt

Utsifting av tavler ved brygga på austsida av Bygdin er sett på vent, inntil framdrift på ei planlagt flytting av brygga er avklara. Andre nye informasjonspunkt langs Fv. 51 kan bli vurdert. Infopunkt ved Tyinkrysset (Fv. 53) må vurderast i samarbeid med Statens Vegvesen.

Naturstiar og annan informasjon om plante- og dyrelivet blir etterspurt.

I samarbeid med Utladalen nasjonalparksenter vart det i 2024 etablert ny natursti langs Vettisvegen i Utladalen. Supplert med startskilt ved parkeringa.

Naturstigen langs Gjende mot Hamnsanden er eit lågterskeltilbod som vart etablert i 2013 i samarbeid med Vågå fjellstyre. Ny natursti i tråd med gjeldande designmanual ferdig i 2025.

Samarbeidsprosjektet med Norsk fjellsenter om natursti med hovudtema kvartærgeologi frå Krossbu mot Bøverbreen har utført betre skilting ved start av stien til sommarsesongen 2025.

Temabrosjyre dyre- og planteliv

Det er fleire som ønskjer informasjon om dyre- og planteliv. Ein hadde tidlegare ein brosjyre om fuglelivet i verneområdet. Nå definert som tiltak utanfor postformål av Miljødirektoratet.

Stiltak

Søknaden om tiltaksmidlar hadde eit svært nøkternt nivå, med nødvendig vedlikehald av eit stinett som har generelt stor belastning og ekstra stor erosjon som følge av meir regn og overflateavrenning dei seinare åra. Det er sett opp med det ein ser som eit minimumsbehov for å oppretthalde heilt nødvendig standard på stinettet.

Besseggen-stien opp frå Memurubu

Besseggstien er største tiltaket. Tiltak må prioriterast innan løyvd ramme og etter tilgjengelege personalressursar. Planen er å utføre tiltak på Besseggstien opp frå Memurubu innan ramma på ein million, og halde fram på ny delstrekning seinare ved behov. Det kan vera ein fordel å utføre større tiltak over eit par år, da det trengst tett oppfølging av innleigd mannskap på denne typen arbeid.

På grunnlag av rapport frå Lom fjellstyre i september 2024 og synfaring 17.06.25 med Stiskulen i SNO, SNO-Jotunheimen og Lom fjellstyre vart det utført forprosjekt med bygging av spalta grussti og vassrenner på ei kort strekning sommaren 2025. Basert på forprosjektet er det søkt om eit større stiltak med start i 2026. Det er registrert stor slitasje som gjer at stien nå går i ei ganske djup renne på enkelte parti, og på andre delar er det slitasje og parallelle spor på sidene. Arbeidet med vassrenner for å ta hand om vatn frå forprosjektet og oppover til ein kjem inn på høgda av fjellryggen må halde fram. Forprosjektet dannar grunnlag for utlysinga av tiltaket med grussti, steinsetting og nødvendige vassrenner.

Stien Vetti-Vettismorki

Utsiktspunkt Vettisfossen med ny plattform vart opna i juni 2023, men det står att litt på stiane i tilknytning til anlegget. Gamle rekkverk/vaier på stien opp frå Vetti vart skifta ut med ny sikring i 2025. Stien frå brua over Morka-Kolddedøla fram til utsiktspunktet har vore utsett for stor slitasje etter opning av utsiktspunktet. Det er jordbotn i området og endringane skjer fort. Sommaren og hausten 2024 var svært blaut med mykje regn i Utladalen. Dette saman med ein betydeleg auke i ferdselen på stien frå Vetti til utsiktspunkt Vettisfossen og vidare inn mot den nye turisthytta på Vettismorki gjer det nødvendig med fornying og utviding av strekningane med gangbaner/kavlelegging på våtlendte parti, for å unngå at stien vidar seg ut med fleire parallelle trakk.

Av omsyn til fugleliv og friluftsliv/turisme må transport av gangbaner utførast på hausten, og nødvendig materiell vart frakta opp med helikopter hausten 2025. Utlegging av gangbanene i terrenget vil bli gjort med innleigd hjelp sommaren 2026. SNO-Jotunheimen vil bista med fagleg rettleiing ved oppstart.

Andre stiltak

Det er årleg behov for vedlikehald av stinettet for å førebygge erosjon på strekningar med høg ferdsel og slitasje. Knutshø-stien på retur gjennom Øvre Leirungsdalen blir utbetra på blaute parti i samarbeid med Vågå fjellstyre. Utlegging av gangbaner i tråd med tiltaksliste i rapport frå fjellstyret starta i 2024, og var planlagt fullført i 2025. Ein fekk ikkje transportert ut gangbanene pga. manglande skuterføre, så arbeidet er utsett til 2026. Kartlegging av slitasje og behov for tiltak skjer fortløpende i regi av SNO og fjellstyra som har tenestekjøpsavtale med SNO, og denne behovskartlegginga dannar grunnlag for komande stiltak.

Skjøtsel (skjøtselsbudsjett overført frå SNO f.o.m. 2026):

Søknad om skjøtselstiltak er innvilga i tråd med søknad. Fordeling på deltiltak går fram av innstillinga. SNO-Jotunheimen vil bistå som fagressurs og leiar av enkelte av skjøtslestiltaka.

Skjøtsel ved Gjendebu og i Utladalen vert planlagt vidareført, i tråd med strategi for bruk av tiltaksmidlar som seier at igangsett skjøtsel må ha prioritet.

Skjøtsel ved Gjendebu skjer i tråd med tilrådingar i rapport frå Miljøfaglig Utredning frå 2011. Det er etablert eit godt samarbeid med Storådalens beitelag og Lom fjellstyre.

Eventuell skjøtsel ved hjelp av geiter må skje i samarbeid med verten på Gjendebu turisthytte, for å sikre dagleg tilsyn. Det er nødvendig med tett oppfølging, og dersom ein ikkje finn gode løysingar for bruk av geiter i skjøtselsarbeidet i år kan ein vurdere oppfølging i samarbeid med Storådalens beitelag (med storfe) eller avvente det med geiter til neste år.

Å ta vare på kulturlandskapet er ein viktig del av verneformålet med Utladalen LVO. Skjøtslestiltaka i Utladalen har derfor gått over fleire år og er omfattande. Arbeidet har vore utført i nært samarbeid med Utladalen Naturhus (nå nasjonalparksenter). Skjøtsel kan utførast av grunneigar, eller etter utlysing som oppfyller reglane for offentlege innkjøp.

Skjøtsel i Øvre Utladalen vart i 2021 utvida til å omfatte kulturlandskapet rundt Skogadalsbøen, i tillegg til vedlikehald av kulturlandskapet ved dei gamle sela i Guridalen. Det vart ikkje utført skjøtsel i Øvre Utladalen verken i 2024 eller 2025. Det blir arbeidd for å få ei forpliktande avtale med nokon som har kapasitet til å gjennomføre skjøtsel på områda som er definert med høg verdi i skjøtselsplanutkast for Utladalen frå 2022.

Etablerte område med styving/risling blir vidareført under leiing av SNO. Haustingsskogen har særleg verdi, både i høve til biologisk mangfald og formidlingsverdi overfor besøkande.

Skjøtsel av kulturmark er svært ressurskrevjande, og krev innsats over tid. Prioritering mellom tiltaksområde bør vere fagleg forankra i skjøtselsplanen, og vurderast konkret sett i høve verneformålet. Ved behov for strengare prioriteringar må verneverdi/verneformål

vektleggast. Tiltak i samarbeid med aktive drivarar i landbruket har stor verdi for lokal forankring og bidrag til verdiskaping.

Ein oppdatert skjøtselsplan vil danne grunnlaget for korleis ein bør prioritere områda med aktiv skjøtsel innan Utladalen LVO. Revidert skjøtselsplanutkast frå 2022 manglar formell godkjenning, men arbeidet med dette pågår. Involvering av alle grunneigarar viktig.

Forslag til fordeling av skjøtselsmidlane er i tråd med søknad og tildeling.

Nettsider

Publikumsretta nettside www.jotunheimen.info vart etablert i 2020, med tekst på norsk, engelsk og tysk. Det er inngått avtale med eit firma om teknisk vedlikehald. Dette og evt. tenestekjøp for redigering vert dekt av driftsbudsjett. Forvaltarane drifrar nettstaden www.nasjonalparkstyre.no/Jotunheimen/ som er styret sine heimesider.

Ferdselsteljing

Ferdselsregistreringar blir vurdert som eit viktig verkemiddel for å kartleggje bruksmønster og hauste erfaringar, for å kunne vurdere tiltak for å skjerme sårbare område og styre ferdsel til mindre sårbare periodar. Ein bør ha teljing over minst to år på andre prioriterte punkt, for å unngå tilfeldige utslag. Det er kjøpt inn i alt 8 teljarar; 4 avanserte med direkte avlesing på nett og 4 enkle med avlesing ved sesongslutt.

Det er ønskeleg med kontinuitet, for å følgje utvikling over tid. Ved Knutshøe er det via UT.no ei varsling som oppmodar folk til å leggje turen til etter 1. juli, for å unngå uroing i hekkesesongen for rovfugl og sårbare fugleartar i våtmarksområdet i Øvre Leirungsdalen.

Teljing ved Vetti gard i Utladalen opp mot Vettismorki viste ein markant auke frå 12115 passeringar i 2023 til 36864 i 2024. Ny teljing i 2025 viste 12140 passeringar, så det svært høge talet i 2024 var truleg ikkje representativt. Utsiktsplattforma og DNT-sjølveteningshytte på Vettismorki som begge vart opna i 2023 har truleg medverka til auken. Registreringane bør gå over tid for å sjå korleis ferdselsmønsteret mot topp og fot av fossen utviklar seg.

Det er ønskeleg å ha best mogleg kunnskap om ferdsel inn mot villreinområdet i Vest-Jotunheimen. Det har vore teljing ved Ekrehytta, før stien deler seg mot Utladalen og Fannaråken i 2020 og 2021. Teljar vart flytta til Skagastølsdalen i 2022, men det har vore tekniske problem med teljaren. Ny teljar utplassert i 2025 viste 10.052 passeringar.

Det var teljar på stigen frå Spiterstulen mot Galdhøpiggen i 2018 og i 2021, og teljing på ruta frå Juvvasshytta i 2022 og 2024. Det var ikkje teljing i 2025. Det er vanskeleg å få total oversikt på Juvflye fordi noko av trafikken går utanom teljepunktet på forsommaren når det er snø i terrenget. Innkjøp av meir avansert teljar med større rekkevidde kan forbetre tala.

Besseggen har vore sett i samband med *Nasjonal Turiststi Besseggen* og dei pågåande arbeida ved Gjende knytt til *Nasjonale Turistveger*, og det har vore årleg teljing i 2017-2024 for å følgje utviklinga som skjer i takt med ulike andre tiltak i området. Fortsatt teljing er viktig for å følgje utviklinga ved Nasjonal Turiststi Besseggen. I 2025 hadde vi berre tal frå Gjendebåten som indikator på trafikken. Samla passasjertal på Gjendebåten ligg 8.-10.000 over trafikktalet på ferdselsteljaren ved Veslløytte.

Jostigen blir marknadsført gjennom sosiale media, og den sårbare vegetasjonen er sterkt utsett for slitasje. Utplassering av ein teljar kan gje eit bilete på omfang av ferdselen. Det er ikkje aktuelt med stiltak her, da ein ikkje kan etablere ein trygg arbeidsplass på staden.

Pilot-tilrettelegginga ved Sognefjellshytta i samband med innføring av ny merkevare trekkjer til seg mange besøkande. Det var teljing ved innfallsporten før og etter opninga, og det er interessant å få nye tal nå når tilrettelegging er kjent og den første nyheitsverdien er borte.

Der ein har hatt ferdselsregistreringar har vi registrert ein vesentleg auke i Jotunheimen det siste tiåret, og det er viktig for forvaltninga å få gode tal for dei mest sentrale innfallsportane.

Generell oppsummering – Informasjon og tilrettelegging i tråd med besøksstrategien

Oppfølging av besøksstrategien som vart vedteken i 2012 har vore prioritert, og innføring av nytt design i tråd med merkevaren «*Norges Nasjonalparker*» blir gjennomført trinn for trinn.

Det er svært mange som gjestar Jotunheimen, og ein må derfor leggje stor vekt på tiltak som kan bidra til verdiskaping utan forringing av verneverdiane, og til å gje besøkande gode naturopplevingar. Infrastrukturtiltak som kan gje grunnlag for berekraftig næringsutvikling i kommunane rundt nasjonalparken bør ha høg prioritet.

Kunnskapsgrunnlag og ivaretaking av verneverdiar

Det er stort behov for auka kunnskap om verneområda, da eldre verneområde som Jotunheimen og Utladalen manglar omfattande kartleggingar av biologisk mangfald og brukarinteresser, som er standard i nye verneplanprosessar.

Sårbarheitsvurdering og kartleggingar er teke inn som eit ledd i forvaltningsplanarbeidet. Med slike utgreiingar vil ein få eit betre kunnskapsbakgrunn for planrevisjonen. Eit særleg fokusområde vil vera Turtagrø – Hurrungane med tanke på villrein og ferdselsutfordringar.

Det er også ønskjeleg å arbeide meir med kulturminneregistreringar i samarbeid med dei respektive fylkeskommunane, både for å ta vare på kulturminna og for å kunne formidle historia til besøkande.

Også kartlegging med verdivurdering av geologiske førekomstar vil vera av stor verdi.

Det vart i 2025 sett i gang arbeid med kartlegging av organisert ferdsel i Jotunheimen og Utladalen for å få eit betre grunnlag for eventuelle føringar for organisert ferdsel i revidert forvaltningsplan.

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2026/2156-3

Saksbehandlar: Kari Sveen

Dato: 17.02.2026

Utval

Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen

Utvalssak

6/2026

Møtedato

24.02.2026

Jotunheimen NP - dispensasjon - byggetiltak - 2026 - oppsetting av utedo - Gjertvasshytta - Luster Austre Fjellstyre

Innstilling frå forvaltar

Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen gjev med heimel § 3 pkt 1.3 h) i verneforskrift for Jotunheimen nasjonalpark dispensasjon til Luster Austre fjellstyre for oppføring av ein enkel utedo i tilknytning til fjellstyrehytta ved Gjertvatnet

Vilkår for løyvet:

1. Utedo kan oppførast i storleik 1,2 m x 1,8 m som oppgjeve på teikning, eller inntil 2,5 m² grunnflate (utvendig mål). Høgd i framkant på byggverket reduserast frå 2,4 m som på teikning til maks. 2,2 m. Doen plasserast søraust for hytta som vist på flyfoto i søknaden.
2. Utedoen skal ha pulttak og utformast i tråd med tradisjonell byggeskikk for eit slik enkelt uthus. Innsendt byggeteikning synest å tilfredsstille krav til byggestil.
3. Farge og materialval skal vera slik at bygget går mest mogleg i eitt med landskapet - jf. verneforskrifta § 3 pkt. 1.3 siste ledd. Doen skal påførast beis i same farge som hytta. Takmateriale skal vera enten takpapp/shingel eller takplate med mørk og matt overflate.
4. Fjellstyret har ansvar for miljømessig god drift, ved god informasjon til alle brukarane. Dersom det blir kasta søppel i doen, må det vurderast tiltak som uttransport av alt som ikkje er lett nedbrytbart, og eventuelt stenging av doen for andre enn dei som nyttar hytta.
5. Etter bygging skal alle bygningsmaterialar som er til overs ryddast og transporterast ut av frå området, jf. verneforskrifta § 3 pkt. 7.1. Ubehandla treverk kan nyttast som ved.

Med heimel i verneforskrift for Jotunheimen nasjonalpark § 3 pkt. 6 f), får Luster Austre fjellstyre dispensasjon for nødvendig transport av materialar og utstyr til utedoen. Vilkår:

- Dispensasjonen gjeld for ein tur/retur med 2 skuterar med slede på strekninga Turtagrø – Helgedalen – Keisarpasset – Gjertvasshytta.
- Løyve for snøskuter gjeld frå vedtaksdato til 31. mars 2026. Dersom transporten ikkje kan gjennomførast innan 1. april i år, kan løyvet utsetjast til etterjulsvinteren 2027.
- SNO v/ Stein Olav Windingstad skal varslast om dato seinast dagen før oppstart av transportoppdraget (mobilnr. 957 09 933, eller e-post stein.olav.windingstad@miljodir.no) Ved varsel om oppstart skal reg.nr. på skuterane meldast inn.
- Løyvet skal takast med under oppdraget for å kunne visast fram ved ev. kontroll.
- Motorferdsel skal så langt det er råd leggjast til vekedag - jf. føringar i forvaltningsplanen kap. 8.15.5, pkt. b), om å unngå motorisert ferdsel i høgtid og på helgedagar.
- Utfyllt køyrebok returnerast til nasjonalparkforvaltar ved sesongslutt.
- Når utedoen står ferdig (inkl. beising) skal det takast foto og sendast til forvaltninga.

--- slutt på innstilling ---

Dokument i saka

1. Søknad av 08.02.26 frå Luster austre fjellstyre om løyve til å setja opp utedo ved Gjertvasshytta
2. Fråsegn frå Villreinnemnda i Sogn og Fjordane ved e-post av 13.02.25
3. Nasjonalparkstyret, sak 5/2016 - Jotunheimen nasjonalpark - Gjenoppføring av Gjertvasshytta - Luster Austre statsallmenning

Saksopplysningar

Luster austre fjellstyre forvaltar statsallmenninga som dekkjer høgfjellsområda i dei austlegaste delene av Luster kommune. Luster austre statsallmenning strekkjer seg frå Tundradalskyrkja i nord til Uranostind i sør, og har eit samla areal på om lag 580 km².

Luster austre fjellstyre v/ leiar/fjelloppsyn Inger Moe søkjer om løyve til å setja opp ein enkel utedo ved Gjertvasshytta i Jotunheimen nasjonalpark. Dei søkjer samstundes om løyve til å køyra materialane inn til hytta med snøskuter, ein tur med to skuterar.

Utdrag av søknaden:

«Dette er Gjertvasshytta

Hytta ligg høveleg til midtvegs mellom Turtagrø og Skogadalsbøen (fig 2), eller mellom Fannaråken og Skogadalsbøen, om du vil. Ho er knappe 15 m², og har fem sengeplassar, eit gassbluss og ein vedovn. Hytta vert nytta av fjelloppsynet og er tilgjengeleg for redningstenesta, beitebrukarane og turfolk som naudbu. Elles er ho leigd ut frå midt i juli til slutten av september på nettportalen inatur.no.

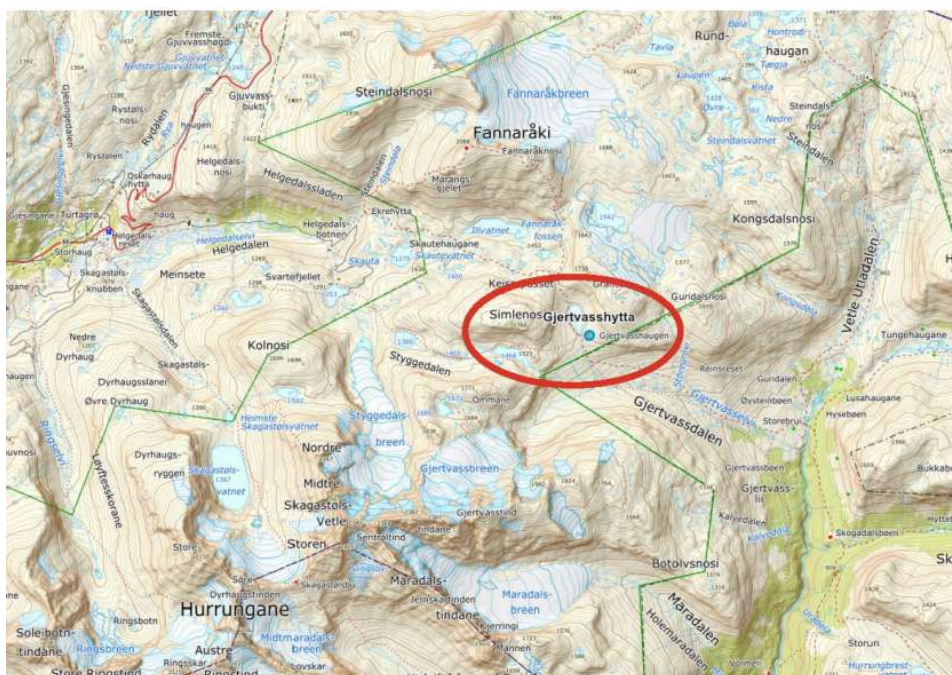

Fig.2. Oversynskart Gjertvasshytta

Bakgrunn for tiltaket

Dagens sanitærtillbud på Gjertvasshytta er ei bøtte som står i vedhuset, dvs tilbygget til hytta. Dersom først ein gjest gløymer å tømme bøtta, så gjer ikkje den neste det heller, og snart har bøtta vore full, og folk har då gjort ærenda sine bak steinar rundt hytta osv. Fjellstyret starta med å drøfta korleis ein kunne leggja betre til rette for at folk skulle vera flinke til å tømme, men ende opp med at ein god gamaldags utedo truleg er det beste alternativet. Skiten vert liggjande att i naturen uansett, men med utedo får ein betre kontroll med deponeringa, ein reduserer bruken av kjemikalier (vaskemidlar) og det er meir hygienisk og triveleg for alle. I tillegg kan me opna for at også andre enn hyttegjestene kan gå på do her, det brukar ofte å vera folk som teltar nær hytta.

Omtale av tiltaket

Det er planlagt ein heilt enkel standard utedo med benk med hol i, og luke i bakkant for å spa ut skiten. Bygget vert forankra med to wirear som går tvers over kassen og er festa inn i augeboltar bora ned i stein, ein bolt på kvart hjørne. Det er ikkje teke stilling til kva slags kledning som skal nyttast enno, men standard dobbelfalsa ståande kledning, liggjande kledning eller ein ståande kledning av under- og overliggjarar er aktuelle alternativ. Taket vert ei stålplate. Doen vert måla i same farge som hytta. Komposten vil verta lagd på ein eigna plass nær utedoen. Her er det relativt grov ur der komposten kan gøymast godt bort. Me vil hengja opp eit oppslag for å førebyggja at folk kastar boss i doen.

Luster kommune krev ikkje at ein søker byggeløyve eller utsleppsløyve til ein slik utedo.

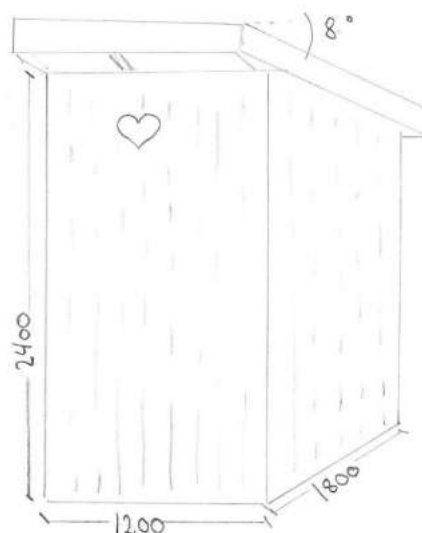

Fig. 3. Illustrasjon av typen utedo. Proporsjonane er tenkt som denne illustrasjonen, men det er ikkje teke stilling til kva kledning doen skal ha. Fargen vert ein mørk grå, same som hytta.

Plassering

Doen lyt plasserast slik at ikkje det vert avrenning til den vesle tjørna ved hytta. Avstanden frå der doen står og til eigna stad for deponering lyt vera så kort som råd. Me har sett oss ut eit område som er synt med flyfoto (fig#). Biletet til høgre er teke frå hytta mot det aktuelle området.

Fig #: Plassering av tiltaket. Hytta er i den blå firkanten. Den vesle tjørna har utløp mot sør, men vatnet renn normalt ned i grunnen så det er ikkje nokon open bekk folk lyt stiga over på veg til doen.

Motorferdsel

Me ønsker å køyra materialane til Gjertvasshytta med scooter. Det er tilstrekkeleg med ein tur, to scootrar i følgje.

Fig #. Rute for transport frå Turtagrø.

Me har forståing for at denne søknaden kjem nasjonalparkforvaltninga litt seint i hende i høve møtet i februar, men kryssar fingrane for at han likevel vert handsama i dette møtet. Det er fordi me er avhengige av å ha løyve i orden for å kunna søka midlar frå Grunneigarfondet, som har søknadsvindauga sitt i februar.»

Hytta ligg i Vest-Jotunheimen villreinområde, og saka er difor sendt over til villreinnemnda for eventuelle merknader. Sekretær i nemnda, Alf Erik Røyrvik, har gjeve følgjande fråsegn:

«Villreinnemnda for Sogn og Fjordane har sett søknaden frå Luster Fjellstyre om å få sette opp utedo ved Gjertvasshytta, og motorferdsel i samband med arbeidet. Nemnda har følgjande kommentarar:

- 1. Villreinnemnda forstår behovet for å bygge utedo ved Gjertvasshytta. Den løysinga som er der i dag er ikkje god. Ein tradisjonell utedo her vil vere ei vesentleg betre og fornuftig løysing.*
- 2. Nemnda trur ikkje utedoen vil ha nemneverdig effekt på villreinen i Vest-Jotunheimen villreinområde.*
- 3. Villreinnemnda vil likevel oppmode om at motorferdsel i samband med arbeidet vert gjennomført før 1.april dersom det let seg gjere, slik at ein unngår motorferdsel i kalvings- og oppvekstperioden.»*

Andre opplysningar

Det vart i ei tidlegare sak (5/2016) i Nasjonalparkstyret opna for bygging av uthus, i samband med behandling av søknad om gjenoppføring av ny fjellstyrehytte etter at den gamle vart teken av stormen «Dagmar» i 2013. Vedtaket om gjenoppføring hadde slik ordlyd:

«Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen gjev etter § 3, 1.3c i verneforskrifta for Jotunheimen nasjonalpark løyve til å byggje opp att Gjertvasshytta i samsvar med søknad på følgjande vilkår:

- Tomteplassering kan flyttast ca. 250 mot aust-nord aust*
- Grunnmur skal etablerast sikkert for å unngå unødige setningar. Synleg betong skal i størst mogleg grad dekkast til.*
- Hytta skal ha eit areal på inntil 15 m² med eitt vindauge på langsiden og eitt ved sida av inngangsdøra. Laftekassen skal ikkje vere høgare enn 200 cm.*

- *Taket skal vere av papp/shingel. Hytta skal målast med tjære/beis/jernvitrol i grå/brunfarge som er tilpassa fargane i landskapet. Det skal ikkje nyttast heildekkande måling. Dør og eventuelle lemmer føre vindauge skal ha same type behandling som resten av hytta.*
- *Uthuset skal byggast med same material og behandlast på same måte som hytta. Uthuset skal ikkje ha ei grunnflate som overstiger 5 m². Laftekassen skal vere rektangulær og det kan settast 1 vindauge i uthuset på inntil 30x30 cm. Uthuset skal ikkje stå fram som ei lita hytte, men som eit uthus til hytta.»*

Det vart vidare gjeve løyve til helikoptertransport i samband med bygginga.

Det vart ikkje lagt fram konkrete teikningar av uthuset/utedoen i 2016. Fjellstyret har ikkje bygd noko frittstående uthus, med det går fram av bilete at hytta har eit tilbygg med funksjon som vedlager og toalettrom med bøtte. Byggeløynet frå 2016 var heimla i verneforskrifta § 3, pkt. 1.3 c) i verneforskrifta for Jotunheimen nasjonalpark («*Gjenoppføring av bygningar, anlegg og innretingar som er øydelagde ved brann eller naturskade*»). Sidan det ikkje var nokon utedo ved den gamle hytta vil ikkje denne heimelen kunne nyttast til eit nytt bygg som ikkje er erstatningsbygg etter skade, men saka må vurderast etter pkt. 1.3 h) i verneforskrifta. Det er nå lagt fram ein meir detaljert søknad, og tiltaket blir behandla som ny sak.

Heimelsgrunnlag

Delegering

Nasjonalparkstyret har delegert forvaltningsmyndigheit for Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde i medhald av vedtekter sist oppdatert frå 19.01.2024.

Verneformål – Verneforskrift av 14.11.14

Formålet med vern av nasjonalparken er «- - - å ta vare på eit stort, samanhengjande og villmarksprega naturområde i overgangen mellom austlandsk og vestlandsk fjellnatur som inneheld særprega og representative økosystem og landskap utan tyngre naturinngrep.

Vidare er formålet med vernet å ta vare på:

- *Eit høgfjellsøkosystem med eit eigenarta og variert naturmangfald, medrekna artar, bestandar, naturtypar og geologi*
- - - -
- *Leveområde for villreinen*
- - - -

Ålmenta skal ha høve til uforstyrra naturoppleving gjennom utøving av naturvenleg og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.» (utdrag av § 1 i verneforskrifta).

§ 3 pkt. 1.1 slår fast at det skal vera eit generelt vern mot inngrep i landskapet:

1.1 Vern mot inngrep i landskapet

Området er verna mot inngrep av ein kvar art, medrekna oppføring og ombygging av varige eller mellombelse bygningar, gjerde, anlegg og innretingar, riving av bygningar, parkering av campingvogner, bubilar, maskiner og liknande, opplag av båtar, vegbygging, bergverksdrift, vassdragsregulering, fjerning eller øydelegging av biologisk og geologisk materiale i grotter, graving, utfylling og lagring av masse, sprenging og boring, bryting av stein, mineralar og fossil og fjerning av større stein og blokker, drenering og anna form for tørrlegging, nydyrking, bakkeplanering, framføring av luft- og jordleidningar, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, opparbeiding og merking av stiar, løyper og liknande. Opplistinga er ikkje uttømmende.

Pkt. 1.3 opnar for at forvaltningsstyresmakta kan gje løyve til ulike definerte tiltak, m.a.:

h) Oppføring av bygningar i medhald av fjellovas § 35 i samsvar med forvaltningsplan.

§ 35 i Fjellova har følgjande ordlyd:«*Fjellstyret kan føre opp naudsynlege jakt- og fiskehytter og naust i statsallmenning, etter at tomt er utvist av skogforvaltaren. Vilråa etter lovgjevinga*

elles må liggje føre.» Det blir lagt til grunn at ein utedo i tilknytning til ei godkjend fjellstyrehytte kjem inn under denne regelen.

Siste ledd i verneforskrifta § 3 pkt. 1.3 gjev generelle føringar for utsjånad på nye bygningar: «Ombygging, utviding og nybygg skal skje i samsvar med lokal byggeskikk når det gjeld utforming, fargar og materialbruk, og skal tilpassast landskapet.»

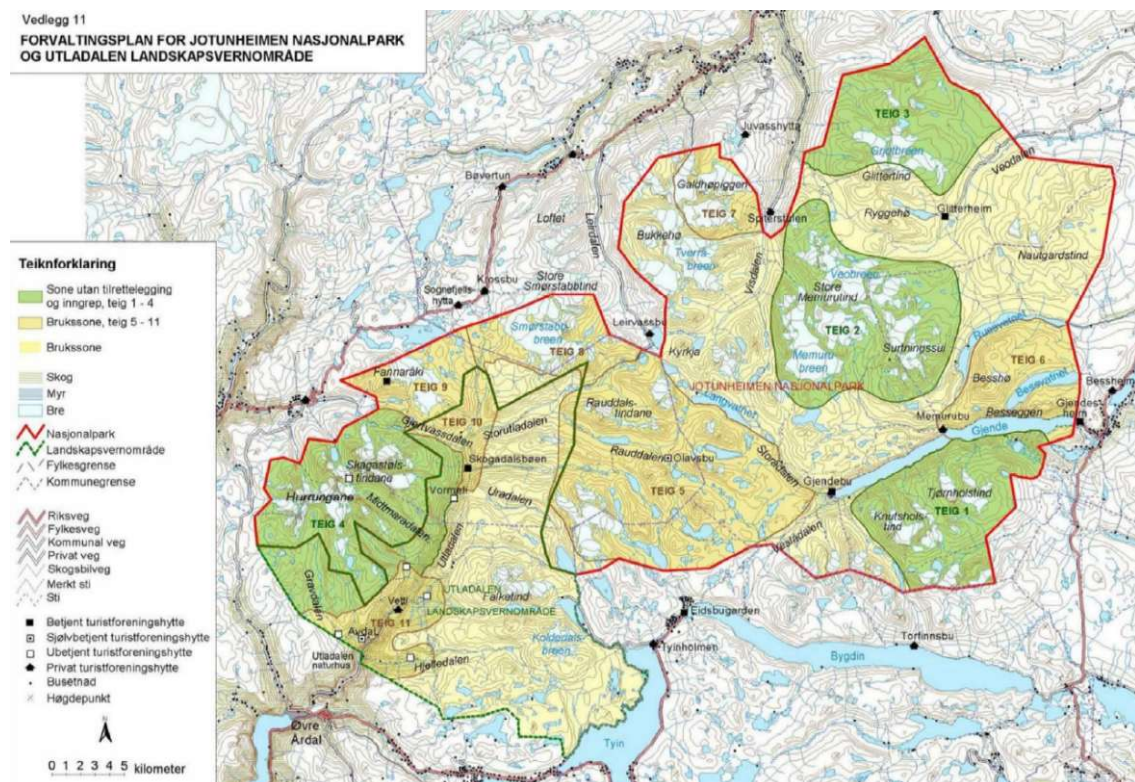
§ 3 pkt. 7.1 set forbod mot ureining, og gjev heimel for krav om rydding av byggeplass, jf. Naturmangfaldlovas § 11 om at *kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver.*

Forvaltningsplan

Forvaltningsplanen er ikkje oppdatert etter revidert verneforskrift som vart godkjend 14.11.14, men utkastet frå 2008 har vore nytta som rettleiande dokument.

Forvaltningsplanen deler verneområdet inn i ulike soner etter grad av tilrettelegging, og gjennom differensiert forvaltningspraksis tar en sikte på å bevare sonene markert med grønt mest mulig uforstyrret. Soneinndelinga gjelder både for tekniske inngrep og for motorferdsel.

Kartutsnittet under viser soneinndelinga i forvaltningsplanen

Gjertvatnet ligg i teig 9, brukssone med store kvalitetar som skal ivaretakast: «Det er eit mål å ta vare på desse samstundes som områda vert brukt, ikkje minst for friluftsliv.

Retningslinjer og tiltak tek sikte på å finne den optimale balansen mellom bruk og vern.»

«Overordna strategi for sona:

Tilrettelegginga som er i området i dag kan med få unntak haldast vedlike eller fornyast. Utanom mindre justeringar/endingar skal ikkje koma nye tiltak som merkte stiar, byggverk m.m (vil berre bli vurdert i heilt spesielle tilfelle). - - -»

Kap. 8.15.5 Dispensasjonspraksis legg til grunn at det skal vera streng dispensasjonspraksis for motorisert ferdsel, og pkt. b) understrekar at «det vil vere vanskelegare å få dispensasjon i sone utan tilrettelegging og inngrep, og i område og til årstider og til tider då det er mange som ferdest i eit område, som i fellesferiar, høgtider og helgedagar og evt midt på dagen».

Naturmangfaldlova

Søknaden blir vurdert etter dei miljørettslege prinsippa i naturmangfaldlova (nml) §§ 8-12.

Presedens

Tiltaket blir ikkje vurdert å skape uheldig presedens. Tilsvarande buer i nasjonalparken har allereie eit lite uthus/utedo oppført i tilknytning til hytta. Dette gjeld fjellstyrehyttene til Lom ved Langvatnet, i Storådalen, ved Memurubu og gjetarhytta ved Gjendebu, og Vågå fjellstyre si hytte ved Gjendebu. Dei same gjeld for gjetarbuene ved Russvatnet og den nyaste bua til tamreinlaga ved Gjendetunga. Det er derfor ikkje å vente at ein får fleire liknande saker slik at ein samla vil auke bygningsmassen vesentleg som følgje av at alle skal ha lik behandling. Likebehandlingsprinsippet tilseier at Luster Austre fjellstyre får høve til å bygge ein frittstående utedo på lik linje med det som dei andre fjellstyra har fått løyve til.

Det er vidare etablert praksis å opne for nødvendig motortransport knytt til godkjende bygg.

Vurdering

Nasjonalparkstyret godkjende i møte 24.02.16 sak 5/2016 søknad om gjenoppføring av hytta ved Gjertvatnet som vart teken av stormen «Dagmar» i 2013. Det vart samstundes gjeve løyve til oppføring av uthus og til motortransport for frakt av materialar og utstyr. Det var ikkje teikningar av uthuset, men det vart i løyvet opna for bygging av inntil 5 m² uthus med lik farge og materialval som sjølve hytta. Uthusfunksjonen er løyst med eit tilbygg inntil hytta, sjå bilete under frå juli 2020. Det er i ettertid vorte godkjent torvtak, jf. bilete i søknaden av 08.02.26.

Som skildra i søknaden frå fjellstyret så fungerer løysinga med dobøtte som skal tømmast svært dårleg. Grunnforholda på staden gjer det vanskeleg å bygge om uthustilbygget til ein velfungerande utedo, så ein ser at skissert løysing med separat utedo truleg må til for å unngå at dobøtta blir tømt på uheldige plassar eller at folk nyttar ymse plassar i terrenget til dobesøk dersom dei ikkje orkar å tømme bøtta. Ein kan i ettertid seie at vedtaket i 2016 vart gjort utan gode nok vurderingar av toalettløysinga. Det er særleg i samband med utleige ein får problem med den valde løysinga, men også for den lokale bruken er det mindre heldig å

måtte nytte kjemikaliar/vaskemidlar som også hamnar i naturen. Med ein frittstående utedo blir alt avfall samla på ein plass i staden for at den som tømmer bøtta finn ein meir eller mindre tilfeldig plass i nærleiken av hytta. Den T-merka stien mellom Turtagrø/Helgedalen og Skogadalsbøen går forbi hytta, og det er lite triveleg å risikere å trø i toalettavfall nær hytta.

Ein ser at behovet er til stades, og fordelane med vil vera større enn ulempene med bygget.

Det vart i sak 5/2016 lagt stor vekt på at hytta ikkje skulle vera for høg, og maksimal høgde på laftekassa (gesimshøgda) vart der sett til 200 cm. Det vart i saka vist til at «*Med ei så lita hytte, vil ein høg konstruksjon verke kunstig. Høgda på bygget vil også påverke landskapsverknaden av bygget.*» Teikninga som følgjer den nye søknaden om utedo oppgjev høgde i framkant på 2,40 m. Ein reknar med at konstruksjonen vil stå på steinar for å få treverket litt opp frå underlaget, slik at det samla blir enda litt høgare. I bakkant må det vera plass for luke slik at doen kan tømmast ved behov, så det trengst ei viss høgde for å få ein funksjonell do. Likevel må høgda av sjølv bygget kunne reduserast til maksimalt 2,20 m i framkant for å dempe inntrykket av eit høgt og smalt tårn i det opne landskapet. I saka frå 2016 var det stilt krav om lik farge og materialval på hytte og uthus, og det var i starten planlagt papp/shingel på taka. Seinare er det godkjent torvtak på hytta og tilbygget, men det er ikkje vanleg med torvtak på ein slik enkel utedo med pulttak. Tradisjonelt har det nok vore nytta tre, papp, eller bølgeblekk på utedoane. Beste løysing er papp/shingel eller takplate i mørk og matt farge.

Vurdering etter naturmangfaldlova (nml) §§ 8-12:

I forvaltningsplanen er Gjertvassdalen i ein sone som kan ha noko grad av tilrettelegging, men inngår også i Vest-Jotunheimen villreinområde, med vårbeite for bukk og sommarbeite / heilårsbeite (nml § 8). Det er i kunnskapsgrunnlaget for villreinnormen vist til at «*Ferdselen er også stor på sen vinteren rundt april måned, dette er en periode som er ekstra sårbar for villreinen i Vest-Jotunheimen siden det er da dyrene starter trekking til kalvings- og oppvekstområdene. Kalvings- og oppvekstområdene er i dag i vest ut mot Lustrafjorden og Årdalsfjorden, men arbeidsgruppa har påpekt at dyrene tidligere også har brukt områdene øst for Tindevegen.*» Det er bra kunnskap som gjev grunnlag for å gjera vedtak, og føre-var-prinsippet i nml § 9 blir ikkje brukt. Når det gjeld økosystemtilnærming og samla belastning (nml §10) så blir det lagt til grunn at utedoen i seg sjølv ikkje vil gå ut over andre verneverdiar enn landskapet, og den vil ikkje skape uheldig presedens ved at det vil koma fleire liknande saker i framtida som kan medføre stor samla belastning. Dei samanliknbare hyttene i nasjonalparken har allereie utedo, og eit tiltak som bidrar til mindre forsøpling er med og tek vare på verneverdiane. For dispensasjon frå motorferdselsforbodet er det viktig at transporten blir planlagt slik at ein unngår uroing av villreinen i ein sårbar periode på våren, og villreinemnda viser til at transport bør skje før 1. april (nml §12 – *Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder*). Vidare legg ein til grunn at transporten blir lagt utanom helg – jf. føringar i forvaltningsplanen kap. 8.15.5, pkt. b.

Naturmangfaldlovas § 11 (*kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver*) tilseier at tiltakshavar må sikre at det ikkje oppstår forureining frå utedoen. Doen må plasserast slik at det ikkje skjer avrenning mot det vesle tjernet. Ved tømning må avfallet dekkast til på ein eigna plass. Luke i bakkant av doen må få ei utforming som sikrar at toalettpapir ikkje bles utover. Det er ei utfordring å hindre at det havnar anna avfall enn det som blir til jord i ein utedo som kan bli nytta av fleire. Dersom det blir kasta boksar, bind/tampong, plasthaldige våtservietter eller anna avfall som ikkje lett kan brytast ned, må fjellstyret setja i verk tiltak for å hindre at utedoen blir nytta som søppeldunk.

Konklusjon

Dersom doen får ei utforming som dempar landskapspåverknaden mest mogleg, vil eit ordna toalettopplegg samla sett vera ein fordel for omgjevnadene. Fjellstyret må følgje opp drifta av doen nøye for å hindre at det kjem ikkje nedbrytbare gjenstandar saman med massen som skal komposterast. Med høg førekomst av framandelement kan ikkje avfallet deponerast på staden. Motorisert transport må skje før 1. april, i tråd med tilråding frå villreinemnda.

Arkivsaksnummer: 2026/692-4

Saksbehandler: Eldrid Nedrelo

Dato: 17.02.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen	7/2026	24.02.2026

Utladalen LVO - Dispensasjon - Opprusting av hovedhuset på Lauvhaugen - Lars Ove Skorpen

Innstilling fra forvalter

Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen avslår søknaden om ombygging og endring av fasader på nordveggen, vestveggen og sydveggen på hovedhuset i Lauvhaugen. Avslaget er begrunna med at omsøkt ombygging ikke er i tråd med verneformålet i verneforskrifta for Utladalen landskapsvernområde § 1 der hovedformålet med landskapsvernområdet er å ta vare på «*eit vilt og vakkert vestlandslandskap med økologisk verdi, kulturell verdi og opplevingsverdi og som er identitetsskapande*», og videre er formålet bl.a. å ta vare på et kulturlandskap der gårdsbygninger utgjør en vesentlig del av landskapet sin egenart.

Det er lagt særlig vekt på at en ombygging av nord-, vest- og sydveggen på hovedhuset vil svekke de byningsmessige verneverdiene og danne grunnlag for uheldig presedens, slik at en på sikt vil miste verneverdiene knytta til kulturlandskapet. Gårdsbygningene utgjør en vesentlig del av kulturlandskapet, og mange mindre endringer vil kunne endre karakteren til husene og slik endre opplevelsen av deres tilhørighet i landskapet.

Nordveggen, vestveggen og sydveggen på hovedhuset kan holdes vedlike i samsvar med verneforskrifta § 1.2 b). «*Vedlikehald omfattar ikkje ombygging eller utviding. Vedlikehald skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpassast landskapet.*» Dvs. at eksisterende materialer, vinduer, kledningsbord og vindskier kan skiftes ut med like materialer, med samme form og størrelse på disse veggene. Det vises til tilstandsrapport som bekrefter at dette er en mulig løsning: «*Enkelte bord må skiftes ut og hele fasaden kan vaskes, skrapes og males på nyttt- -*», og til fylkeskommunens tilråding om at «*øydelagte kledningsbord skiftast og at fasaden målast med linoljemaling.*»

I medhold av verneforskrifta § 3 pkt. 1.3 a) kan østveggen bygges om, betong i grunnmuren kan erstattes med tørrmur, og huset kan heves etter nærmere vurderinger med gitte vilkår. Det er lagt særlig vekt på at fylkeskommunen som fagmyndighet anser at disse tiltakene ikke vil påvirke verneformålet og verneverdiene nevneverdig.

Dispensasjonen er gitt med følgende vilkår:

- Ombygging av østveggen skje i samsvar med vedlagt målsatt tegning til søknaden.
- Målene på takvinkel skal være som i dag.

- Før huset ev. heves med en høyde på 15 cm, skal grunneier vurdere alternativ løsning for drenering lokalt i bakken på baksida av huset. Ved å grave bort jord og gresstovr kan man hindre at panel kommer i kontakt med bakken.
- Heving av huset kan gjennomføres dersom ikke alternativt tiltak lar seg gjennomføre. Vurdering av alternativt tiltak ved å grave bort jord skal dokumenteres ved rapportering til forvalter før iverksetting.
- Taktekkingsmaterialet skal være gjenbruk av bølgeblekk, eller kjøp av nye bølgeblekkplater som ruster naturlig.
- Nye takrenner bør fortrinnsvis være i matt materiale, f.eks. forpatinert sink.
- Fargebruk skal være i samsvar med hovedbygningen på bruket slik den framstår i dag, hvite dører, hvite lister og rød bygning.
- Etter at arbeidet er avsluttet skal området ryddes, og bygningsrester og avfall skal fraktes ut av området.
- Det skal sendes rapport med bilder av tiltaket til nasjonalparkforvalter når arbeidet er slutført.
- Dersom det blir endringer i planene, skal det tas kontakt med forvalter for vurdering, før arbeidet kan fortsette.

Denne tillatelsen er bare behandlet etter verneforskrifta og naturmangfoldlova.

Tiltaket krever tillatelse fra Årdal kommune i medhold av plan- og bygningslova.

Nasjonalparkstyret vil behandle søknad om motorferdsel og om graving for å oppnå god drenering rundt huset knytta til tiltaket i egen sak.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saka

- Søknad om opprusting av hovedhuset på lauvhaugen, Gnr. 13, Bnr. 4 ved e-post av 15.11.2025.
 - Vedlegg Fasader vest
 - Fasader syd
 - Fasader nord
 - Fasader øst
 - Tilstandsrapport Lauvhaugen, Årdal
 - Tilstandsrapport Norsk Takst
- Kulturminnefagleg fråsegn – søknad om opprusting av hovedhuset på Lauvhaugen – gnr. 13 bnr. 4 – Lauvhaugen – Utladalen landskapsvernområde – Årdal kommune, mottatt 14.01.2025

Søknaden

Utdrag fra søknaden

«.. Omsøkt tiltak gjelder i all hovedsak oppgradering/rehabilitering av eksisterende hovedhus. Hovedhuset bærer preg av dårlig forfatning, og tiltak må gjøres for å få bygget opp til en akseptabel standard (se vedlagte tilstandsrapporter fra Sogn Takst og Solvorn Laft og Bygg). Som det fremgår av vedlagte tegninger vil det omsøkte tiltaket gjelde mindre vesentlige fasadendring, og som følge av tiltaket vil bygget fremstå tilnærmet uendret ift dagens situasjon.

Følgende tiltak ønskes utført:

Høyden på huset:

På grunn av sig over tid står huset i dag med kledningen rett på bakken (se vedlagt tilstandsrapport). Det er derfor et ønske å heve huset i sin helhet med opptil 15 cm over

eksisterende topp grunnmur. En slik heving vil resultere i bedre drenering og en unngår at panelet ligger rett på bakken. Uttrykket vil ikke endres nevneverdig for følge av en slik heving.

Mur fundament:

Eksisterende grunnmurbestår pr dd av en blanding av stablestein og betong. Det er ønskelig å endre dette slik at husets grunnmur i sin helhet vil bli av stablesten som gjenspeiler øvrige tiltak på eiendommen.

Kledning og vinduer:

Eksisterende vinduer erstattes av nye koblede vinuder med tilnærmet samme format. Det vurderes å benytte restover glass i ytterste glass for å ivareta uttrykket av «gamle» vinduer». Karmer, rammer, beslag og gjennomgående sprosser vil bli produsert slik at vinduene vil fremst med smekre og fine detaljer likt det mindre røde huset.

Tak og takrenner:

Nytt blikktak med lik profil (sinusplater) i galvanisert stål. Nye takrenner i forpatinert sink.

Fasaden mot vest:

Ingen endring bortsett fra at vinduet i første etasje blir like stort som det i andre etasje og det midtstilles. Dette gir et mer symmetrisk uttrykk enn tilfelle er i dag. Overbygget over dør til kryp kjelleren fjernes.

Fasaden mot nord:

Ingen endringer bortsett fra at vinduet i første etasje nærmest døren blir noe mindre.

Fasaden mot øst:

Ingen endringer bortsett fra at døren fjernes samt at vinduet i gangen blir noe mindre.

Fasaden mot syd:

Ingen endringer bortsett fra et nytt vindu i første etasje mellom de vinduene som står der nå..»

Tegninger vedlagt søknaden viser dagens bygg til venstre og omsøkt ombygging til høyre.

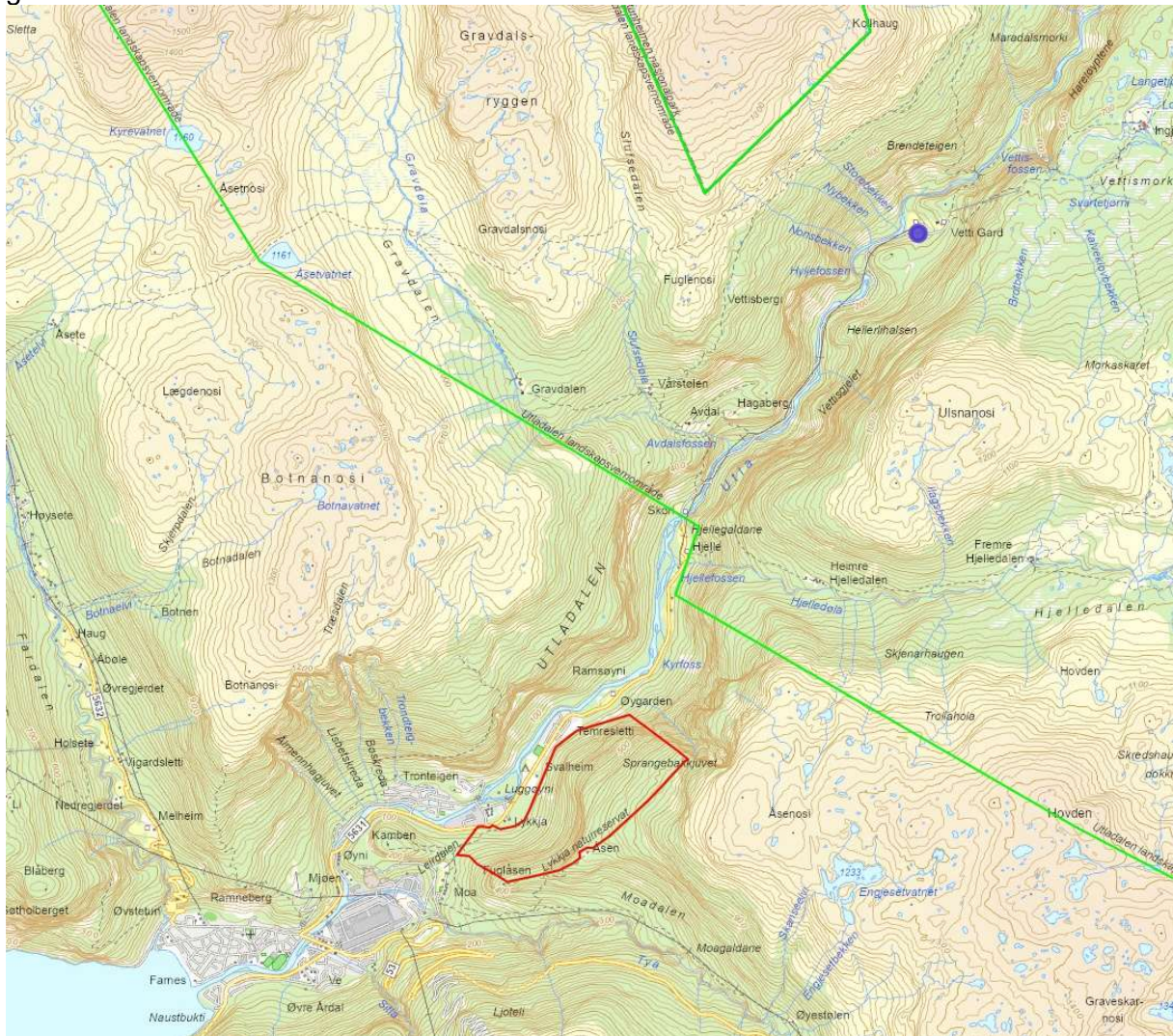

Ved oversending av målsatte tegninger i e-post den 21.01.2026 gjøres det oppmerksom på at den lille pipen på taket er tatt bort. Vi kan ikke se at det er satt inn noen liten pipe på taket, men pipa er kledd med heller/stein.

De målsatte tegningene har ikke angitt mål på vinduer og dør på eksisterende bygning.

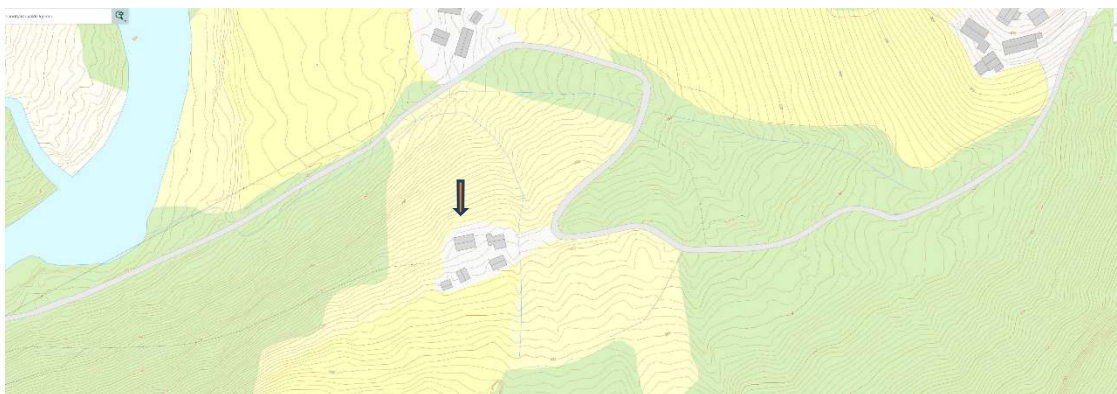
Saksopplysninger

Lauvhaugen ligger ca. 5,5 km innover Utladalen fra nasjonalparksenteret, rett nedenfor Vetti gard.

Lauvhaugen er merka med blå sirkel i kartet.

Kartet under viser bygningene i tunet på Lauvhaugen (midt i bildet) og hvordan garden Lauvhaugen ligger i forhold til gardene Vetti (nordøst) og Flaten (rett nord for Lauvhaugen).

Pila viser hovedhuset som eier ønsker å oppgradere. De andre bygningene på garden er restaurert i løpet av de siste 3 åra.

Alle gardene i Utladalen er fraflytta i dag, med unntak av Hjelle. Vetti var den siste som hadde fast bosetning fram til 1985.

Kulturminnefaglet fråsegn – Søknad om opprusting av hovedhuset på Lauvhaugen gnr. 13 bnr. 4 – Lauvhaugen – Utladalen landskapsvernområde

I tråd med føringer i forvaltningsplanen er det tatt kontakt med kulturavdelinga i Vestland fylkeskommune.

Seksjon for kulturarv i Vestland fylkeskommune har vurdert saka som regional kulturminnemyndighet, og de viser bl.a. til følgende:

«Innanfor landskapsvernområde ligg gardane Skåri, Avdalen, Lauvhaugen, Flaten og Vetti. Gardsbygningane er lite endra i nyare tid. Husa er enkle og har gjennom generasjonar vore jamt vedlikehalde. Endringane som vart gjort på bygningane då gardane var i drift var ofte mindre og nødvendige. Gardsbygningane fortel slik om levekår og daglegliv i Utladalen. Karakteren av desse husa er difor viktig å ta vare på. Mange mindre endringar vil kunne endre husast karakter og slik endre opplevinga av deira tilhøyrslø i landskapet.

Bustadhuset på Lauvhagen har stor grad av autentisitet. Det er gjort få endringar på huset i nyare tid. I følgje SEFRAK-registeret (nr 1424-0002-094) vart huset påbygga og forlenga mot aust i 1953.

Lauvhaugen (ukjent dato) Kjelde: <https://amoen.no/lauvh.html>

Fylkeskommunens vurdering

«I tilstandsrapporten frå Solvorn laft står det: «Tilstand: Huset viser tidens tann. Etter så mange renoveringsprosjekter er det vanskelig å peke på en stil eller helhet. Det er ikke store skader noen steder, men huset er litt upraktisk og har en veldig rotete stil. Taket på huset har gjort sin jobb og beskyttet huset godt og kledningen har fungert like godt, men nå er det på tide å bytte hele fasaden, oppgradere muren og vurdere nytt tak med 2 lags tetting sjikt.»

Fylkeskommunen rår til at istandsetting av våningshuset gjerast på ein slik måte at det ikkje mister sitt særpreg. Vi rår til at tiltak vurderast med omsyn til tilstand og ikkje med omsyn til stil eller heilskap. Vi meiner det er uheldig at heile det ytre av våningshuset fornyast og endrast. Vi rår til at mest mogleg av eksisterande material og bygningselement vert bevart og at ein der det er nødvendig skifter ut likt med likt.

Høgd på huset

Det er ynskje om å heve huset med 15 cm for betre drenering og for å unngå at panelet ligg rett på bakken. Teikningar lagt ved er ikkje målsatte, men høgda på huset er ikkje endra i ny situasjon. Konsekvens av heving er difor ikkje vist.

Det er i søknaden noko uklart kva ein oppnår med heve heile huset. Fylkeskommunen rår heller til at ein ser på løysing for drenering lokalt i bakken på baksida av huset. Ved å grave vekk jord og gras kan ein hindre at panel kjem i kontakt med bakken.

Mur/Fundament

Fylkeskommunen har ingen merknader til at ein erstattar betong i grunnmuren med turmura fundament.

Tak og takrenner

Taket på hovudhuset har i dag bølgeblekkplater. Bølgeblekkplater vart importert og teke i bruk i Norge frå slutten av 1800-tallet. I tilstandsrapporten frå Sogn takst er takplatene omtala som eldre stål takplater, truleg frå 1950 talet. Kvaliteten på eksisterande plater er ikkje vurdert, men i rapporten står det at taktekket bør skiftast til nytt innan kort tid. I tilstandsrapporten frå Solvorn laft vurderast taket slik: «Bølgeblekk fungerer fint på huset nå, det er ingen tegn til lekkasje. Men det er bare et-lags tett sjikt og vi anbefaler et nytt undertak og en oppgradering med nye metallplater eller båndtekket stålplatetak.»

Fylkeskommunen rår til at ein ser på moglegheitene for gjenbruk av gamle plater. Sjølv om desse tilsynelatande ser dårlege ut er dei eldre bølgebleggplatene ofte av god kvalitet. Rust kan vere avgrensa til overflata og platene kan behandlast mot vidare rust.

Fasadar

Det går ikkje fram av søknaden i kvar grad kledningen skal skiftast. I tilstandsrapporten frå Solvorn laft står det «Tilstand: Sliten. Enkelte bord må skiftes ut og hele fasaden kan vaskes, skrapes og males på nytt, men hvis kunden ønsker stor oppgradering bør hele fasaden byttes med nytt treverk.»

Fylkeskommunen rår til at kun øydelagte kledningsbord skiftast og at fasaden målast med linoljemaling.

Vindauga er ein vesentleg del av fasadane på gamle hus. Dei er som ofte bygde med material av god kvalitet som kan stå svært lenge med enkelt vedlikehald. Av tilstandsrapporten frå Solvorn laft er det noko vanskeleg å forstå grunngevinga for å skifte ut alle vindauga «Tiltak: pga. dårlig tilstand og en merkelig blanding av ny og gammel stil, er det best at alle vinduer blir oppgradert og byttet med nytt».

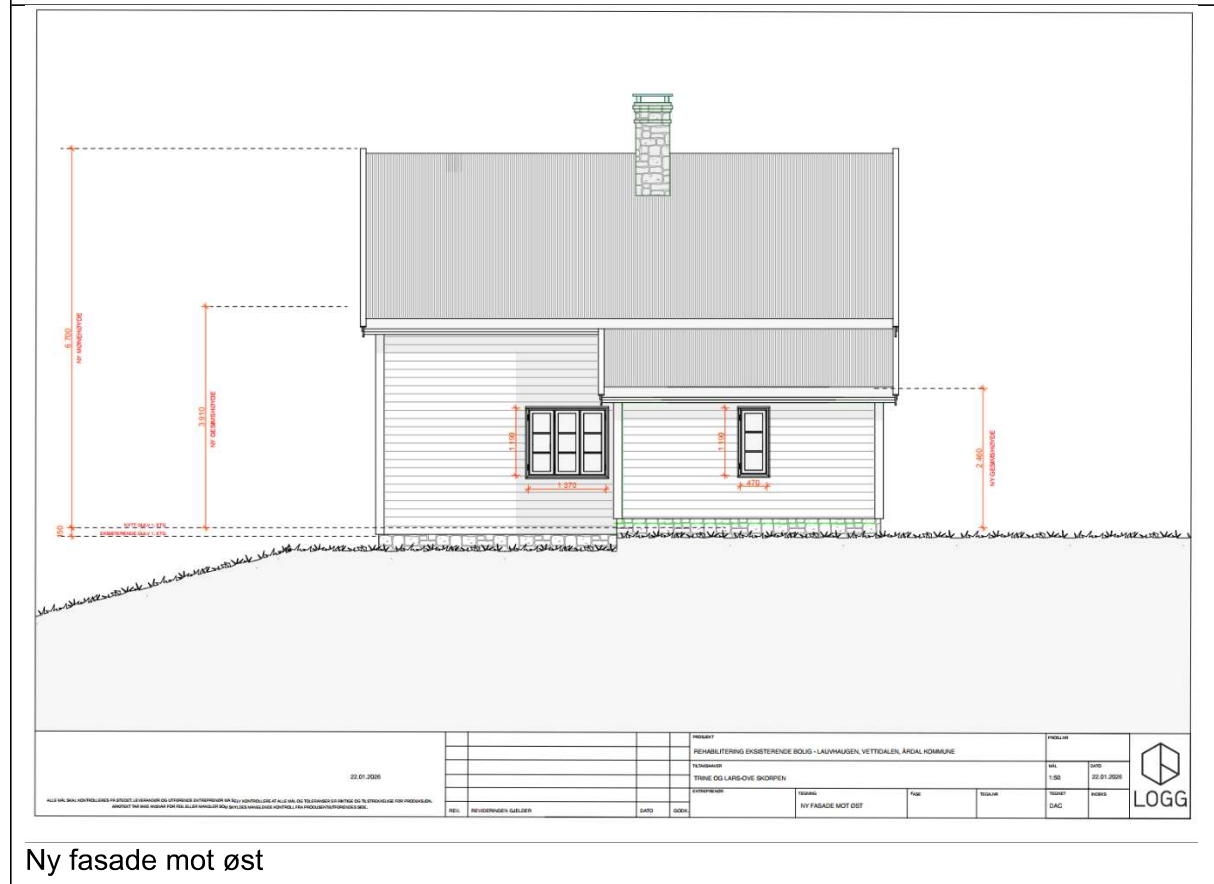
Fylkeskommunen meiner det er viktig å ta vare på husets fasadar slik dei er i dag. Fasadane er rasjonelt utforma utan tanke på symmetri eller stil. Forutan eit større vindaug i arken har alle vindauga på fasadane mot nord, syd og vest same utforming og format. Dette er etter vårt syn med å gje husets fasadar eit tilforlateleg uttrykk der plasseringa er tenkt ut frå innvendige behov og ikkje ut frå fasadens estetikk.

Vi rår til at ein ved nødvendig skifte av vindaug erstattar desse med vindaug som har same plassering, format og utforming som i dag. Etter vårt syn er særleg føreslåtte endring med større vindaug i fasadane mot vest og syd er uheldig. Endringane mot vest gjer samstundes fasaden ein symmetrisk oppbygning som endrar husets karakter Endring av fasaden på baksida av huset, inn mot tunet, er etter vårt syn mindre problematisk.»

Målsatte tegninger av øst-veggen

Eksisterende fasade mot øst

Ny fasade mot øst

Hovudhuset i Lauvhaugen sett fra ulike vinkler.

Fasade vest, ut mot dalen

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Nasjonalparkstyret har delegert forvaltningsmyndighet for Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde i medhold av vedtekter revidert pr. 19.01.2024.

Verneformål – forskrift

§ 1. Formål

Formålet med landskapsvernområdet er å ta vare på eit vilt og vakkert vestlandslandskap med økologisk verdi, kulturell verdi og opplevingsverdi og som er identitetsskapande, i tilknytning til Jotunheimen nasjonalpark.

Vidare er formålet med vernet å ta vare på:

- eit naturområde med eit rikt dyre- og planteliv som pregar dette.
- eit eigenarta, ope og vakkert natur- og kulturlandskap med høg fjell, brear og geologiske avsetningar, der kulturlandskapet med beitebruk, gards- og stølsbygningar og kulturminne utgjer ein vesentleg del av landskapet sin eigenart.
- naturmangfald som pregar landskapet med naturtypar frå lågland, dalar og skogslie til høg fjell og artar knytte til desse.
- særprega vassdragsnatur og landskapsformer.

..

§ 3 pkt. 1.1 i verneforskrift for Utladalen landskapsvernområde av 14.11.14 setter et generelt forbud mot inngrep i landskapet:

§ 3. Verneregler

I landskapsvernområdet må det ikkje gjerast tiltak som kan endre det verna landskapet sitt særpreg eller karakter vesentleg. Det skal leggjast vekt på den samla verknaden av tiltak i området. I landskapsvernområde er det innafor ramma av vernereglane høve til å utøve landbruk, friluftslivturisme, jakt og fiske, undervisning og forskning.

1. Landskapet

1.1 Inngrep i landskapet

Området er verna mot inngrep som vesentleg kan endre eller verke inn på landskapet sitt særpreg eller karakter. Med dei unntaka som følgjer av forskrifta pkt 1.2 og 1.3 er det forbod mot inngrep som vegbygging, oppføring og ombygging av varige eller mellombelse bygningar, gjerde, anlegg og innretingar, parkering av campingvogner, bubilar, maskinar og liknande, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving, utfylling og lagring av masse, sprenging og boring, bryting av stein, mineralar og fossil, uttak og fjerning av større stein og blokker, drenering og anna form for tørrlegging, nydyrking, nyplanting, bakkeplanering, framføring av luft- og jordleidningar, riving av bygningar som pregar landskapet sitt særpreg og karakter, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, opparbeiding og merking av stiar, løyper o.l. Opplistinga er ikkje uttømmende.»

1.2 Reglane i pkt. 1.1. er ikkje til hinder for:

b. Vedlikehald av bygningar, anlegg og innretingar. Vedlikehald omfattar ikkje ombygging eller utviding. Vedlikehald skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpassast landskapet.

I medhold av § 3 pkt. 1.3 kan forvaltningsmyndigheten likevel gi tillatelse til

a) Ombygging og utviding av eksisterande bygningar, anlegg og innretingar.

Ombygging, utviding og nybygg skal skje i samsvar med lokal byggeskikk når det gjeld utforming, fargar og materialbruk, og skal tilpassast landskapet.»

Miljødirektoratets veileder for verneområder om hvordan verneforskriftene skal tolkes:

- **Hva regnes som vedlikehold av bygninger og innretninger?**

De fleste verneforskrifter har unntak for vedlikehold, anlegg og innretninger i verneområdet. Dette betyr at bygninger, anlegg og innretninger kan vedlikeholdes uten at det sendes søknad til forvaltningsmyndigheten på forhånd.

Med vedlikehold menes nødvendige tiltak for å holde bygninger, anlegg og innretninger ved like. Dette inkluderer reparasjoner og utskifting av materialer for å bevare og opprettholde funksjon/tilstand. Vedlikeholdet skal ikke føre til at bygninger, anlegg og innretninger endrer omfang, karakter eller fasade. Oppføring av nytt tilbygg, utvendig ombygging, utvidelse eller endring av størrelse, utseende eller funksjon av en bygning, er ikke vedlikehold.

..

- **Hva menes med ombygging?**

Med ombygging menes bygningsmessige endringer innenfor eksisterende grunnflate. Innvendig ombygging som ikke endrer bruken av bygningen, reguleres normalt ikke av verneforskriften og vil derfor som hovedregel være tillatt. Dersom bærende konstruksjoner skiftes ut og bygningen fremstår som i det vesentlige fornyet er det ikke lenger snakk om vedlikehold, men en ombygging.

Tiltaket er i søknaden omtalt som mindre fasadeendringer. Men siden det er planlagt å heve huset med 15 cm, flytte- og endre størrelsen på noen vinduer, samt fjerning og innsetting av ny type dør defineres det ikke som "vedlikehold" etter verneforskriften. Søknaden må derfor behandles som ombygging etter verneforskriften § 3 pkt. 1.3 a).

Forvaltningsplan

Forvaltningsplanutkastet fra 2008 blir brukt som veiledende dokument til ny revidert plan er godkjent.

Kap. 8.2. Turisthytter og andre hytter, buer og naust gir bl.a. følgende føringer for utviding eller ombygging av bygninger:

I landskapsvernområdet er alle inngrep som vesentleg kan endra landskapets art eller karakter forbode, medrekna m.a. oppføring av bygningar, anlegg m.v. (framlegg verneforskrift § 3.1.1). Vanleg vedlikehald er tillate. Forvaltningsstyresmakta kan gje løyve til m.a. ombygging og utviding av eksisterande bygningar (framlegg verneforskrift § 3.1.3a), oppføring og mindre utviding av bygningar og innretningar som er naudsynte for drift av turisthytter til utviding av eksisterande og oppføring av nye bygningar som er naudsynte for landbruksformål og istandsetjing av seterhus (framlegg verneforskrift § 3.1.3).

Retningslinjer:

Det vil i utgangspunktet ikkje bli gjeve løyve til nye bygg utover dei som det tidlegare (i samband med handsaminga av vernevedtaket) er gjeve løyve til.

Alle nybygg, utvidingar og vedlikehald skal utførast i tradisjonell og lokal byggestil og på ein slik måte at det i minst mogleg grad bryt med natur- og kulturlandskapet og eksisterande bygg i området.

Tiltak:

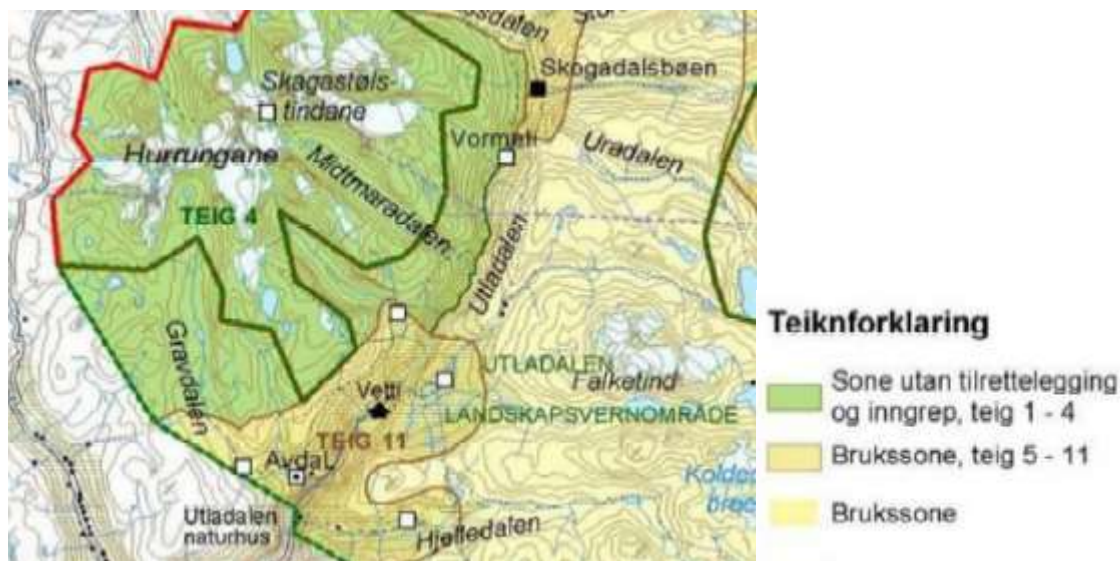
- Samarbeide med kommunane om følge opp tradisjonell byggestil.
- Samarbeide med fylkeskonservatoren om utsjånad på bygg i samband med restaureringsarbeid.
- Halde kontakt med Den Norske Turistforening og private turisthytter om drift av turisthyttene.

Forvaltningsplanutkastet deler verneområdene i ulike soner, etter tilretteleggingsgrad, og gjennom differensiert forvaltningspraksis tar vi sikte på å ta vare på områdene markert med grønt på forvaltningsplankartet mest mulig uforstyrret. Sonene gjelder både for tekniske inngrep og ulike aktiviteter. Lauvhaugen ligger i såkalt brukssone i teig 11 – Heimre

Utladalen – i Utladalen LVO.

I forvaltningsplanen står bl.a. følgende om soneinndelinga: «Med unntak av nokre mindre område definert som sone med spesiell tilrettelegging og inngrep, omfattar brukssona dei områda som ikkje er omfatta av urørt natur. Den overordna strategien for brukssona er at den tilrettelegginga som er der i dag kan haldast ved like eller fornyast. Utanom mindre justeringar/endingar skal det ikkje koma nye tiltak utover slike som er nemnde spesielt i planen.

Teig 11: Heimre Utladalen «Retningslinjer: ...Ved tilretteleggingstiltak og restaurering av byggverk og stiar skal tidlegare standard og utforming vere retningsgjevande.»

Naturmangfoldlova

Miljørettsprinsippa i naturmangfoldlova §§ 8-12 skal vurderes i alle dispensasjonssaker.

Presedens

Brev av 02.03.15 fra Klima- og miljødepartementet (KLD) gir retningslinjer for presedens i byggesaker med dispensasjonsvurdering etter naturmangfoldlova § 48. Det er nærliggende å se til disse retningslinjene også i andre dispensasjonssaker:

«..Vurderingen av presedensvirkninger knytter seg for det første til sannsynligheten for at lignende tiltak vil fremmes i fremtiden. Dette avhenger primært av antall saker hvor likebehandling tilsier at dispensasjon vil måtte gis. Sannsynligheten varierer på en skala fra lite sannsynlig til svært sannsynlig. For det andre knytter vurderingen seg til konsekvensene for verneområdet av at de lignende sakene får samme utfall. Disse konsekvensene varierer på en skala fra lite alvorlige til svært alvorlige.

Momenter ved vurdering av sannsynlighet for at et vedtak vil skape presedens vil blant annet kunne være hvor mange andre bygninger det er i verneområdet som vil kunne søke om samme tiltak, om det er spesielle forhold knyttet til saken som tilsier at den kan særbehandles og om tiltakstypen er behandlet i forvaltningsplan med klar avgrensning av hva som kan tillates. Momenter ved vurdering av hvilke konsekvenser det kan få om vedtaket danner presedens, vil blant annet kunne omfatte hva slags vernekategori det er tale om (det vil gjennomgående være mer alvorlige konsekvenser ved økt bygningsmasse i nasjonalparker enn i landskapsvernområder), hva slags verneformål det er tale om (i noen områder er verneformålet knyttet til å bevare urørte og villmarkspregede områder) og hvor stort / omfattende tiltaket er. - - - Hvis søker har spesielle behov for å gjennomføre tiltaket, kan dette skille saken fra andre lignende saker og dermed redusere faren for presedensvirkninger.»

En tillatelse til å gjennomføre fasadeendringer ved innsetting av større og nye vinduer for å oppnå symmetri på bygningen vil kunne legge føringer for tilsvarende saker ved andre gardsbruk og støler i området. Slik vil en tillatelse i dette tilfellet kunne medføre en gradvis endring av karakteren og egenarten til flere andre bygninger i landskapsvernområdet, og de bygningsmessige verdiene i kulturlandskapet vill etter hvert gå tapt. Dette vil dermed kunne gi uheldig presedens i andre saker, både på de andre bruka i dalen og på stølshusene på de ulike stølene.

Vurdering

Søker overtok eierskap til Lauvhaugen i 2022 og han ønsker å ta vare på bygningene på bruket og sette dem i god stand. Gårdsbruket er ikke lenger i aktiv drift, men dagens eier har til nå satt i stand fem av seks bygg på bruket. Omsøkte tiltak gjelder oppgradering / rehabilitering av eksisterende hovedhus på gården. Eier viser til at hovedhuset bærer preg av dårlig forfatning, og at tiltak må gjøres for å få bygget opp til en akseptabel standard (det vises til tilstandsrapporter fra Sogn Takst og Solvorn Laft og Bygg). I samsvar med foreslått tiltak i forvaltningsplanen, «Samarbeide med fylkeskonservatoren om utsjånad på bygg i samband med restaureringsarbeid.» er saken sendt på høring til kulturminnemyndigheten.

Lauvhaugen ligger i landskapsvernområdet, der formålet med vernet er å ta vare på «*eit vilt og vakkert vestlandslandskap med økologisk verdi, **kulturell verdi** og opplevingsverdi og **som er identitetsskapande**, i tilknytning til Jotunheimen nasjonalpark.*» Vidare er formålet med vernet m.a. å ta vare på «*eit eigenarta, ope og vakkert natur- og **kulturlandskap .. der kulturlandskapet med beitebruk, gards- og stølsbygningar og kulturminne utgjør ein vesentleg del av landskapet sin eigenart.***» Utladalen har særegne miljø av gamle bygninger på gårder og støler og dette er derfor understreka i verneformålet.

I sin uttale viser kulturminnemyndigheten til at «*Gardsbygningane er lite endra i nyare tid. Husa er enkle og har gjennom generasjonar vore jamt vedlikehalde. Endringane som vart gjort på bygningane då gardane var i drift var ofte mindre og nødvendige. Gardsbygningane fortel slik om levkår og daglegliv i Utladalen. Karakteren av desse husa er viktig å ta vare på. Mange mindre endringar vil kunne endre husas karakter og slik endre opplevinga av deira tilhøyrslse i landskapet.*

Bruket Lauvhaugen er et viktig kulturlandskapselement i nedre del av Utladalen, slik som de andre bruka Vetti, Flaten, Avdalen, Hagaberg og Skåri er det. Gårdsbygningene er en del av verneformålet i landskapsvernområdet, og det er av stor verdi at bygningene i Lauvhaugen blir satt i stand for at helheten i kulturlandskapet blir tatt vare på. Sett i lys av dette vil det samtidig være viktig å ta vare på særpreget til disse bygningene slik fylkeskommunen påpeker i sin uttalelse. At det er gjort få endringer på hovedhuset i Lauvhaugen i nyere tid, gjør at det har stor grad av såkalt autentisitet, og bygningen framstår som original og lite endret.

Endringer av bygningen sin karakter skal vurderes som ombygging. Dette gjelder tiltak som medfører andre materialer og/eller dimensjoner og utseende for ytterpanel, dører og vinduer, pipeløp og taktekking, dvs. fasadeendring. Det blir også vurdert som ombygging dersom det blir gjort synlige konstruksjonsendringer, som f.eks. endra takvinkel. Sett ut fra de målsatte tegningene, er det ikke snakk om konstruksjonsendringer i dette tilfellet, men endra dimensjoner på vinduer og dør. Tiltaket må derfor behandles som en dispensasjonssak etter verneforskrifta.

Verneforskrifta åpner for at nasjonalparkstyret kan gi tillatelse til ombygging og utviding av eksisterende bygninger, jf. Verneforskrifta § 3 pkt. 1.3 a). Det er et vilkår at «*ombygging, utviding og nybygg skal skje i samsvar med lokal byggeskikk når det gjeld utforming, fargar og materialbruk, og skal tilpassast landskapet.*» Forvaltninga må vurdere hvordan omsøkte

tiltak vil påvirke verneformålet – eit vakkert vestlandslandskap med kulturell verdi som er identitetsskapande, og et eigenarta kulturlandskap der gardsbygningene utgjør en vesentleg del av landskapet sin egenart.

Spørsmålet i dette tilfellet vil være om endra dimensjoner på vinduer og innsetting av nye vinduer og dør, vil påvirke kulturlandskapet sin egenart med gardsbygninger og kulturminne.

Kunnskapen om området er kjent gjennom naturbase, økologisk grunnkart, Framlegg til skjøtelsesplan av 08.05.2013 og sårbarhetsvurdering i området Vest-Jotunheimen/Utladalen (Kostefoss Skogtjenester 2018). Det er ingen sårbare naturtyper som blir påverka av tiltaket. Hovudhuset på Lauvhaugen ligger i SEFRAK-registeret, og er fra tidlig 1900-tallet. Kulturminnemyndigheten har gitt uttale i saken, og kunnskapsgrunnlaget (jf. naturmangfoldlova § 8) er vurdert som godt for å behandle saka. Føre-var-prinsippet i § 9 er derfor ikke tillagt vekt.

Nasjonalparkstyret skal vurdere om tiltaket vil være i samsvar med rammene som er gitt i verneforskrifta for Utladalen landskapsvernområde. Forskrifta åpner for at det kan gis tillatelse til «Ombygging og utviding av eksisterande bygningar, anlegg og innretningar», forutsatt at tiltaket ikke er i strid med verneformålet og at det ikke påvirker verneverdiene nevneverdig. Utkastet til forvaltningsplan fra 2008 angir at det kan gis tillatelse til ombygging eller mindre utviding av eksisterende bygninger og innretninger, og at *«Alle nybygg, utvidingar og vedlikehald skal utførast i tradisjonell og lokal byggestil og på ein slik måte at det i minst mogleg grad bryt med natur- og kulturlandskapet og eksisterande bygg i området.»* Ifølge forvaltningsplanen skal *«tidlegare standard og utforming vere retningsgjevande»* ved restaurering av byggverk.

Fråsegna frå fylkeskommunen stettar i stor grad desse vilkåra. Seksjon for kulturarv i Vestland fylkeskommune tilrår *«at istandsetting av våningshuset gjerast på ein slik måte at det ikkje mister sitt særpreg. Vi rår til at tiltak vurderast med omsyn til tilstand og ikkje med omsyn til stil eller heilskap. Vi meiner det er uheldig at heile det ytre av våningshuset fornyast og endrast. Vi rår til at mest mogleg av eksisterande material og bygningselement vert bevart og at ein der det er nødvendig skifter ut likt med likt.»* Fylkeskommunen tilrår vidare at *«ein ved nødvendig skifte av vindauge erstattar desse med vindauge som har same plassering, format og utforming som i dag. Etter vårt syn er særleg føreslåtte endring med større vindauge i fasadane mot vest og syd er uheldig. Endringane mot vest gjer samstundes fasaden ein symmetrisk oppbygning som endrar husets karakter Endring av fasaden på baksida av huset, inn mot tunet, er etter vårt syn mindre problematisk.»*

Det er positivt at grunneier vil sette huset i stand og at en vil bruke samme farger som det er på bygningen i dag. Med bakgrunn i tilrådinga fra kulturminnemyndigheten ser vi at omsøkt ombygging, særlig ved innsetting av større vinduer, og innsetting av vinduer for å oppnå en symmetrisk fasade på huset, vil kunne endre den særegne karakteren til hovedhuset i Lauvhaugen. Tiltaket vil dermed kunne gå ut over gårdsbygningen som verneverdi og verneformålet om å ta vare «gardsbygningane som utgjør ein vesentleg del av landskapet sin eigenart».

I samsvar med tilrådinga fra fylkeskommunen og med en vurdering etter nml. § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder tilrår vi derfor at huset kan rustes opp som følger :

Høyde på huset: Før huset heves med en høyde på 15 cm, skal grunneier vurdere alternativ løsning for drenering lokalt i bakken på baksida av huset. Ved å grave bort jord og gress kan man hindre at panel kommer i kontakt med bakken. Heving av huset kan gjennomføre om ikke alternativt tiltak lar seg gjennomføre. Vurdering av alternativt tiltak ved å grave bort jord skal sendes forvalter før iverksetting.

Mur/Fundament: Vi har ikke merknader til at betong i grunnmuren blir erstatta med tørrmur.

Tak og takrenner: Søker ønsker å legge nytt blikktak med lik profil i galvanisert stål. Plater i galvanisert stål vil kunne skille seg særlig ut i tunet på gården der de øvrige bygningene har takplater i rusta bølgeblikk. Selv om enkelte andre bygg i området har takplater i annet

materiale tilrår vi å gjenbruke de gamle takplatene, evt. erstatte dem med nye av samme sort, slik at en unngår ei større takflate som skiller seg ut på bruket og som vil kunne virke skjemmende i landskapsbildet. Taket blir da også likt og vil harmonere godt med nabohuset på bruket, 70-tallshuset som ble restaurert i 2024, med bruk av eksisterende bølgeblekkplater. Fylkesokmmunen viser til at *«Sjølvs om desse tilsynelatande ser dårlege ut er dei eldre bølgeblekkplatene ofte av god kvalitet. Rust kan vere avgrensa til overflata og platene kan behandlast mot vidare rust.»* Med dette materialvalget vil en også få lik takflate som på flere av de andre brukene i dalføret.

Fasader: Det går ikke fram av søknaden om kledningen skal skiftes. I samsvar med tilrådinga fra kulturminnemyndigheten (som også støtter seg på tilstandsrapporten fra Solvorn laft) er det flere gode grunner til å kun skifte ødelagte kledningsbord, både for å bevare mest mulig av de opprinnelige materialene, av miljømessige hensyn (avfallsmengde, klimaavtrykk og transportbehov), og for å i størst mulig grad å vareta den kulturhistoriske verdien/bygningens særpreg ved å unngå å endre bygget mer enn nødvendig. Det tilrås derfor primært å skifte kun ødelagte kledningsbord og at fasaden males med linoljemaling.

Kulturminnemyndigheten påpeker at vinduene er en vesentleg del av fasadene på gamle hus: *«Dei er som ofte bygde med material av god kvalitet som kan stå svært lenge med enkelt vedlikehald. Av tilstandsrapporten frå Solvorn laft er det noko vanskeleg å forstå grunngevinga for å skifte ut alle vindauga "Tiltak: pga. dårlig tilstand og en merkelig blanding av ny og gammel stil, er det best at alle vinduer blir oppgradert og byttet med nytt"».* Tilstanden på de enkelte elementene synes ikke å være vurdert.

Kulturminnemyndigheten mener det er viktig å ta vare på husets fasader slik de er i dag. *«Fasadeane er rasjonelt utforma utan tanke på symmetri eller stil. Forutan eit større vindauge i arken har alle vindauga på fasadane mot nord, syd og vest same utforming og format. Dette er etter vårt syn med å gje husets fasadar eit tilforlateleg uttrykk der plasseringa er tenkt ut frå innvendige behov og ikkje ut frå fasadens estetikk. Vi rår til at ein ved nødvendig skifte av vindauge erstattar desse med vindauge som har same plassering, format og utforming som i dag. Etter vårt syn er særleg føreslåtte endring med større vindauge i fasadane mot vest og syd er uheldig. Endringane mot vest gjer samstundes fasaden ein symmetrisk oppbygning som endrar husets karakter Endring av fasaden på baksida av huset, inn mot tunet, er etter vårt syn mindre problematisk.»*

For å ivareta verneformålet - det helt spesielle kulturlandskapet i Utladalen med gardsbygninger som er en viktig del av egenarten i landskapet - følger vi tilrådinga fra kulturminnemyndigheten om at, dersom det er nødvendig å skifte vinduer, så skal disse erstattes med vinduer som har same plassering, format og utforming som i dag. Endringer med større vinduer og endringer for å oppnå symmetri, vil kunne endre husets karakter. Siden hovedhuset på bruket har en så viktig funksjon på gården, mener vi at slike endringer på vest, syd og nordveggen vil kunne gå ut over verneverdiene og verneformålet. For å bevare helheten til hele huset vil det være en fordel om «likt skiftes med likt» også på baksida av huset, men endring av fasaden inn mot tunet vil være mindre synlig i landskapet, og har ikke den samme synlige virkningen som fasadeendring av nord-, vest- og sydveggen. Det er viktig at det er tilfredsstillende rydda etter byggearbeidet, ellers kan tiltakshaver bli pålagt rydding, jf. naturmangfoldlova § 11.

Vi skal også vurdere den samla belastninga som tiltaket kan ha på økosystemet, jf. naturmangfoldlova § 10. Det vises til avsnittet over om vurdering av presedensvirkningen. Ved å gi tillatelse til omsøkte tiltak med endring av fasadene på husets vegger, risikerer vi at det kan bli en utvikling som går i retning av at gårds- og stølsbygningene i Utladalen kan få endra karakter på sikt. Det vil være svært uheldig med tanke på både verneverdier og verneformål.

En ombygging av nord-, syd- og vestveggen på hovedhuset vil være uheldig av hensyn til kulturlandskapet der gårdsbygningen utgjør en del av landskapets egenart. Med bakgrunn i

de vurderingene som er gjort ovenfor, mener vi at vedlikehold av hovedbygningen vil være positivt for kulturlandskapet i området, og ombygging av østveggen kan skje uten at det går ut over verneverdiene. Betong i grunnmuren kan erstattes med tørrmur, og huset kan heves etter nærmere vurderinger med gitte vilkår. Primært tilrår vi at bygningen vedlikeholdes ved å skifte «likt med likt» der det er nødvendig, men en delvis ombygging mot øst kan gjennomføres på visse vilkår.

Konklusjon

Etter ei samla vurdering tilrår forvalter å avslå søknaden om ombygging av nordveggen, vestveggen og sydveggen på hovedhuset i Lauvhaugen. Omsøkt ombygging vil ikke være i tråd med verneformålet i verneforskrifta § 1 der hovedformålet med landskapsvernområdet er å ta vare på «*eit vilt og vakkert vestlandslandskap med økologisk verdi, kulturell verdi og opplevingsverdi og som er identitetsskapande*», og videre er formålet bl.a. å ta vare på et kulturlandskap der gårdsbygninger utgjør en vesentlig del av landskapets egenart.

Det er lagt særlig vekt på at en ombygging av nord-, vest- og sydveggen på huset ikke vil være i samsvar med lokal byggeskikk og at det vil kunne medføre økt samla belastning (nml. § 10) og uheldig presedens på sikt. Karakteren til husene i Utladalen er viktig å ta vare på. Mange mindre endringer vil kunne endre husas karakter og slik endre opplevinga av deres tilhørighet i landskapet.

I medhold av verneforskrifta § 3 pkt. 1.3 a) kan østveggen bygges om, betong i grunnmuren kan erstattes med tørrmur, og huset kan heves etter nærmere vurderinger med gitte vilkår. Det er lagt særlig vekt på at disse tiltakene ikke vil påvirke verneformålet og verneverdiene nevneverdig.

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2026/1973-2

Saksbehandlar: Kari Sveen

Dato: 17.02.2026

Utval	Utvalgssak	Møtedato
Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen	8/2026	24.02.2026

Utladalen LVO - dispensasjon - motorferdsel - 2026 - snødekt mark - kvisting av skiløype - Trollvann - Tyinholmen Høyfjellsstuer

Innstilling fra forvalter

Med hjemmel i § 3 pkt. 1.3 e) i verneforskrift for Utladalen LVO får Tyinholmen Høyfjellsstuer v/ Runar Malkenes tillatelse til kvisting av skiløype rundt Trollsjøen, jf. kart vedlagt søknaden.

Med hjemmel i § 3 pkt. 6.3 j) blir det gitt tillatelse til bruk av snøskuter for kvisting av traséen fra Tyinholmen, som går inn i landskapsvernområdet nord for Tyin og videre rundt Trollsjøen.

Dispensasjonen er gitt med følgende vilkår:

- Merkinga kan tidligst starte i uke 11, for ferdigstilling til 20. mars.
- Statens naturoppsyn v/ Stein Windingstad skal ha beskjed om oppstartdato og reg.nr. skuter(e) seinest dagen før: SMS 957 09 933, e-post stein.olav.windingstad@miljodir.no
- Etter vind og/eller snøfall kan det være behov for inspeksjon og re-kvisting. Den som står for kvistinga må gjøre løpende vurdering av behov før en starter vedlikehold, og gi melding til SNO v/ Windingstad. Løypa kan vedlikeholdes/rekvistes til 15. april 2026.
- Det skal fortrinnsvis brukes kvist fra lokale treslag. Slik kvist trengs ikke å samles inn. Dersom det brukes merkestikk av bambus eller kunststoff skal disse samles inn 15. april.

Det er en forutsetning at kvisting og motorferdsel er avklart med grunneier.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saka

Søknad av 05.02.2026 fra Tyinholmen høyfjellsstuer.

Saksopplysninger

Tyinholmen Høyfjellsstuer v/ Runar Malkenes har sendt følgende søknad om stikking:

«Søknad om kvisting av skiløype, vintersesongen 2025:

Viser til mailkorrespondanse om kvisting av løype rundt Trollvann under Breikvamsnosi i Utladalens landskapvernsområde, Undertegnede har sammen med min kone vært bestyrere på Tyinholmen høyfjellsstuer fra 2023. Vi er kjent med at Tyinholmen tidligere har kvistet skiløype rundt Trollvann for sine gjester, og ønsker å ta opp denne tradisjonen.

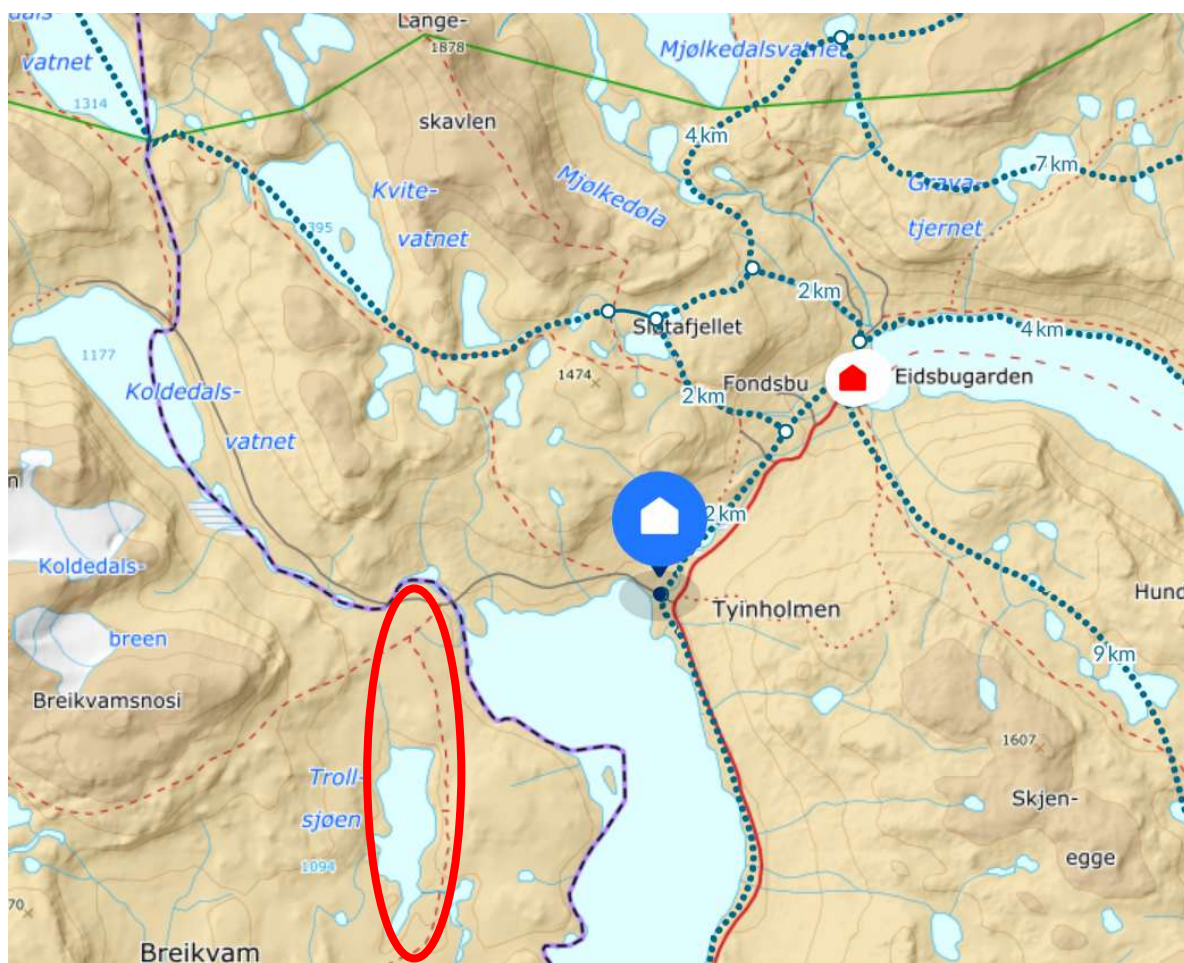
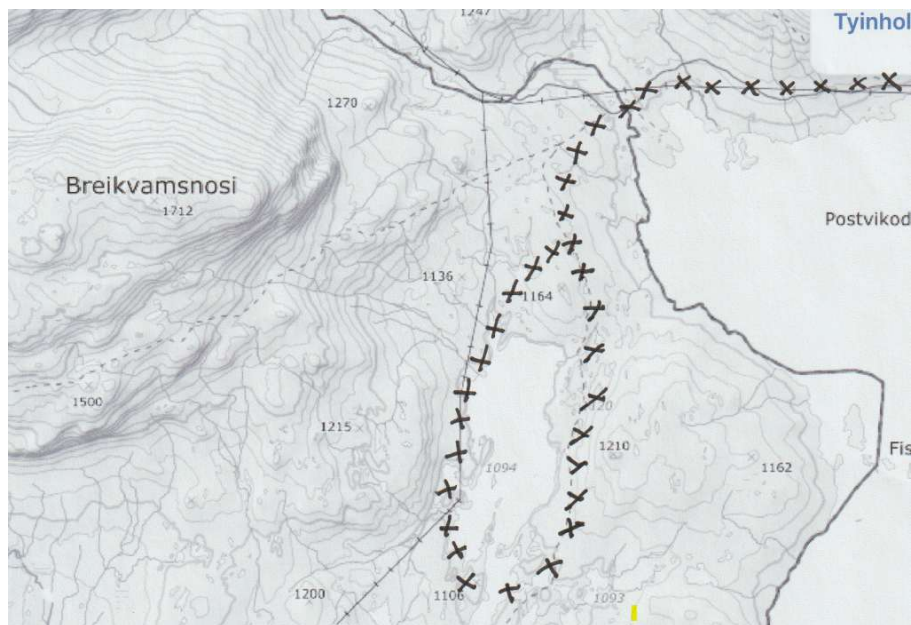
Vi søker derfor om å kviste skiløype rundt Trollvann, ref verneforskrift for Utladalen landskapsvernområde § 3 pkt. 1.3.e. Vedlagt kart viser hvordan den kvistede løypen er tenkt.

Tyinholmen har vinteråpent fra 20.mars til 1.mai. Vi søker om å ha kvistet løype for hele perioden. Vi vil bruke snøskuter under kvistingen, men har som mål å begrense snøskuterkjøringen til et absolutt minimum. For oss vil det først og fremst være viktig at løypen er tilgjengelig for våre påskegjester.

Løypepinner vil bli tatt inn igjen etter sesongslutt. Vi åpner igjen medio juni, og vil når snøen er gått ha en visuell kontroll for å sikre at alle pinner er tatt inn.

Denne søknaden gjelder for Landskapsvernområdet, men vi har også innhentet godkjenning fra grunneier at vi kan kviste strekningen inn fra Tyinholmen.»

Utsnitt av kart vedlagt søknaden viser planlagt løypetrasé:

Utsnitt av www.ut.no viser løypenettet til DNT, og Trollsjøen er her markert med rød ring

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Nasjonalparkstyret har delegert forvaltningsmyndighet for Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde i medhold av vedtekter sist revidert 19.01.2024.

Verneformål – forskrift

§ 3 pkt. 1.1 i verneforskrifta for Utladalen landskapsvernområde har i utgangspunktet forbud mot « - - - opparbeiding og merking av stiar, løyper o.l.»

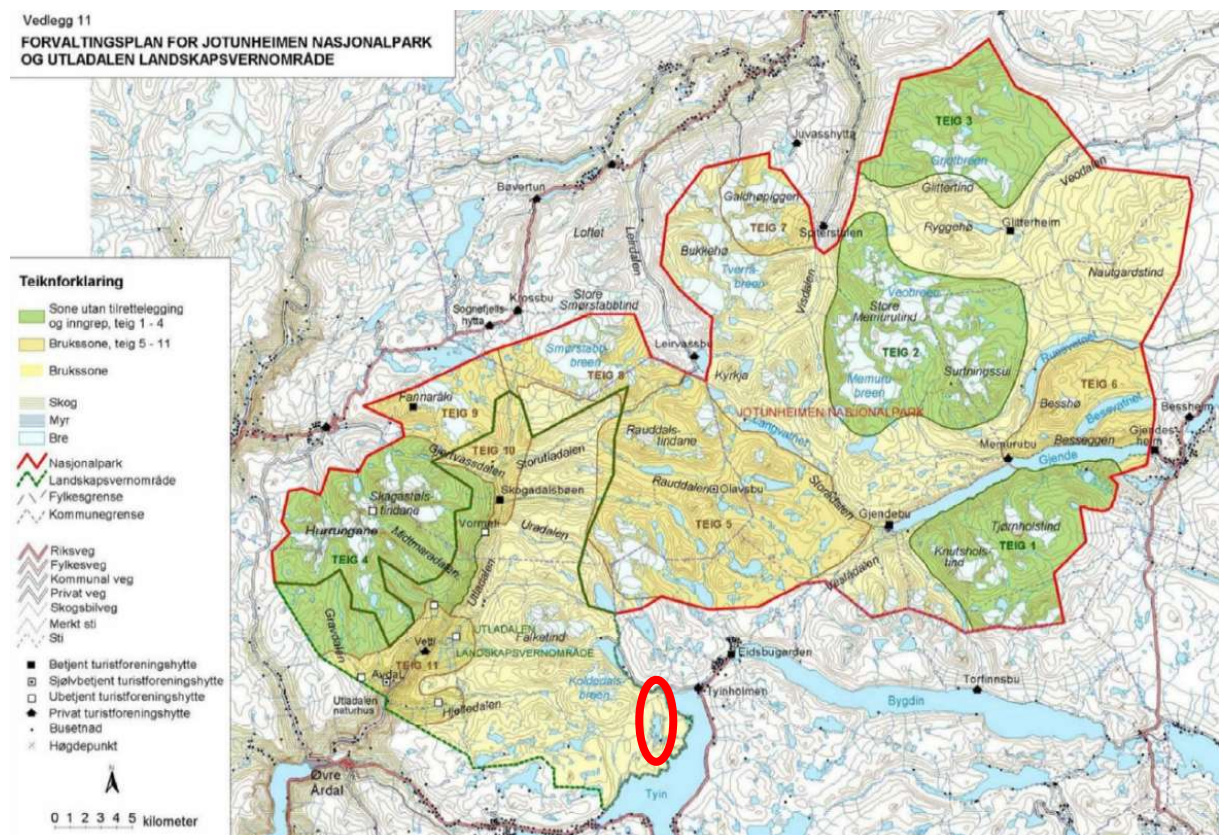
Forvaltningsmyndigheten kan med hjemmel i § 3 pkt. 1.3 bokstav e) gi tillatelse til bl.a.:
«Merking av nye stiar, oppsetting av skilt og vegvisarpiler og kvisting av nye løyper»

§ 3 pkt. 6.1 har et generelt forbud mot motorferdsel, men forvaltningsmyndigheten kan med hjemmel i pkt. 6.3 j) åpne for «Utføring av sikringstiltak, t.d. merking og kvisting av løyper.»

Forvaltningsplan (utkast fra 2008 blir brukt som veiledende dokument)

Forvaltningsplanen deler verneområdet inn i ulike soner etter grad av tilrettelegging, og gjennom differensiert forvaltningspraksis tar en sikte på å bevare sonene markert med grønt mest mulig uforstyrret. Soneinndelinga gjelder både for tekniske inngrep og for motorferdsel.

Kartutsnittet under viser soneinndelinga i forvaltningsplanen

Trollsjøen ligger såkalt bruksone i utkanten av landskapsvernområdet. Om bruksonen står bl.a. følgende i veiledende plan: «Det er store naturkvaliteter i områda med bruksone. Det er eit mål å ta vare på desse samstundes som områda vert brukt, ikkje minst for friluftsliv. Retningslinjer og tiltak tek sikte på å finne den optimale balansen mellom bruk og vern.»

Forvaltningsplanen har et mål om å holde den motoriserte ferdselen i vernområdene på et så lavt nivå som mulig. Kap. 8.7 gir føringer for kvisting av skiløyper.

8.7. KVISTING AV SKILØYPER

Kvisting av vinterruter i verneområda skjer i eit relativt stort omfang (sjå kart) i ein konsentrert periode før påska, og er viktig for kanalisering av ferdsla i ein periode der fugle- og dyreliv er sårbart etter ein lang vinter. Utkøyering og oppsetting av kvist skjer mest berre med snøskuter. Det er ønskjeleg at denne motoriserte ferdsla også i framtida blir utført i ein konsentrert periode. - - - Vedlikehald (rekvisting) og ettersyn av dei kvista løypene er til vanleg naudsynt etter snøfall og mykje vind. Også då er det viktig å avgrense bruken av snøskuter. Til kvistinga skal det nyttast kvist frå norske lauvtre. Bambuskvist og «kvist» av kunstmateriale vil det normalt ikkje bli gjeve løyve til å nytte.»

« - - I Utladalen landskapsvernområde er det fleire år gjeve løyve til kvisting av ei rundløype frå Tynholmen fjellstue. Ruta følgjer delvis ei kraftlinje gjennom området, Fylkesmannen går inn for at denne ordninga, som er i avgrensa omfang, kan halde fram.

Det er ikkje ønskjeleg å ha kvista skiløyper spreidd over heile området. Nokre område bør vere utan slik tilrettelegging på grunn av den opplevingsverdien urørte område gjev. Ein hovudregel bør vere at dei kvista skiløypene i hovudsak skal følgje sommarrutene, men med tillempingar m.o.t. tryggleiken. Dette er og mønsteret i dag. Då bruken av snøskuter til kvisting av løyper har eit stort omfang, skal varslingsrutinane og kontakten mellom oppdragsgjevarar, dei som utfører dette arbeidet og forvaltningsstyresmakta vere god. Som hovudregel skal kvisting kombinerast med anna oppsyns- eller tilsynsarbeid i nasjonalparken. Samordning av fleire oppgåver gjev totalt sett mindre motorferdsel. Det er viktig å involvere dei lokale hjelpekorpsmannskapa i arbeidet med kvisting. Dette vil bidra til å auke lokalkjennskapen til redningsmannskapa i hjelpekorpsa og gjere at det er mindre behov for kjentmannskøyering.

Retningslinjer:

Kvisting av skiløyper skal ha løyve og bør i hovudsak følgje dei merkte sommarrutene. Til merkinga skal det som hovudregel nyttast kvist av norske treslag. I samband med kvisting av skiløyper skal motoriserte køyrety blir nytta minst mogleg. Når det blir nytta motoriserte hjelpemiddel til sjølv kvistinga, skal dette i størst mogleg grad skje i ein konsentrert periode og etter ein plan som gjev minst mogleg motorferdsel. Ved kvisting av løyper skal det takast omsyn til faunaen.»

Naturmangfoldlova

Alle tiltak skal vurderes etter naturmangfoldlovas §§ 8-12 , jf. § 7.

Presedens

Det er et ganske omfattende nett av merka løyper i Jotunheimen/Utladalen, der DNT Oslo og Omegn har tillatelse til stikking av vinterrutene til påske og med anledning til vedlikehold til 15. april, eller 2. påskedag i år med sein påske der det er behov for løypene etter 15. april. Noen traséer har pga sårbare verneverdier kortere tidsrom med stikking. For DNT sitt løypenett er det stilt krav om bruk av naturkvist fra lokale treslag (som bjørk, osp, hegg, o.l.), og disse kvistene trenger ikke å samles inn. Med det blir det litt mindre motorferdsel. Det er naturlig å følge samme praksis for eventuelle nye løyper.

Vurdering

Trollsjøen ligger helt øst i Utladalen landskapsvernområde, i sone markert som såkalt brukssone i forvaltningsplankartet. Det kan ikke settes begrensinger på ferdsel til fots, herunder skigåing, i landskapsvernområdet. Merking av løyper og tilrettelegging ved hjelp av motoriserte hjelpemidler krever imidlertid dispensasjon. Det er i forvaltningsplanutkastet omtalt en tidligere rundløype fra Tynholmen som daværende forvaltningsmyndighet stilte seg positiv til å kunne videreføre. Omsøkt runde har dermed en forankring i forvaltningsplanen.

Vurdering etter naturmangfoldlova §§ 8-12:

- Kunnskapsgrunnlaget (§ 8) er gitt gjennom bakgrunnsdokumenter til forvaltningsplan og erfaringsbasert kunnskap samlet av fjelloppsyn og forvaltning over flere år. Biologisk leveområde for Vest-Jotunheimen villreinområde strekker seg helt øst til Tyin (Norsk Villreinsenter - Kvalitetsnormen for villrein). Det blir her vist til at «*Grensene mot øst er for Vest-Jotunheimen sin del likevel administrativt satt. Avgrensinga for villreinområdet følger her fylkesgrensa.*» Det er ikke kartfesta kalvings- og oppvekstområder eller vinterbeite så langt øst som mot Trollsjøen. Det er vist mulig trekkpassasje nordvest for Tyin, men ifølge villreinnormen har ikke villreinen brukt de østlige delene siden 1988. Det er ingen kjente sårbare lokaliteter som blir negativt påvirket av begrensa ferdsel på vinterføre i dette området, der det også går en kraftlinje mellom Koldedalen og FV. 53 mot Årdal. Området mellom Tyin og kraftlinja, der den nye løype er tenkt plassert, er dermed ikke blant de urørte områdene som en vil forsøke å beholde fri for tilrettelegging.
- Føre-var-prinsippet (§ 9): Kunnskapen om området for å vurdere saka er god (naturmangfoldlova § 8) og føre-var-prinsippet kommer derfor ikke til anvendelse.
- Etter § 10 "Økosystemtilnærming og samlet belastning" skal et vedtak vurderes opp mot samla påvirkning, om en dispensasjon vil skape uheldig presedens og bidra til gradvis forringing av området. Dette tilsier streng praksis for motorferdsel i verneområdene, men noen få turer for løypestikking i dette området blir ikke vurdert å gi vesentlige negative konsekvenser. Påvirkningen vil være støy i eit begrensa tidsrom. Det blir ikke satt varige spor, og løypa berører ikke registrerte yngle-/ hekkelokaliteter for sårbare arter. Tilrettelegging for ferdsel kan lede flere folk inn i området, men ofte kan ei merka løype også bidra til å kanalisere ferdselen og skjerme områdene rundt mot forstyrrelser.
- § 11 om at «kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver» tilsier at eventuell bruk av bambus eller kunststoffstikker til merking må fjernes ved sesongslutt.
- § 12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetode: Kvisting uten bruk av snøskuter blir vurdert er lite realistisk. Bruk av naturkvist vil redusere faren for forsøpling, og redusere behovet for motorferdsel i forbindelse med innsamling.

Det er etter samla vurdering etter de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldlovas §§ 8-12 ikke avdekket kjente forhold knyttet til verneverdiene som taler mot stikking av løypa rundt Trollsjøen. Tilrettelegginga er begrensa i tid og rom, og forvaltningsplanen tar høgde for at det skal være rom for denne typen tilrettelegging for friluftsliv så lenge det ikke går ut over verneverdier og verneformål. Det kan være en fordel med merking når en registrerer at en del skiturister uansett vil ta seg inn i området. Kanalisering av ferdselen kan også bidra til at områdene utenom løypenettet blir meir skjerma, og for mange gjester vil turen langs merka løype oppleves tryggere.

Det er søkt om å opprettholde stikkinga til sesongslutt 1. mai. For DNT-løypene er det i motorferdselløyvet til DNT Oslo og Omegn satt sluttdato for motorisert ferdsel for vedlikehold av løypene til 15. april. Det vil kunne bidra til etablering av ny praksis dersom en åpner for å vedlikeholde stikkinga rundt Trollsjøen til 1. mai. Det blir derfor satt samme sluttdato her som for de andre løypene, dvs. 15. april. Dersom det brukes naturkvist som kan bli stående etter at en slutter å vedlikeholde kvistinga ved bruk av skuter, vil det som oftest være igjen synlige merker så lenge det er skiføre. Grunnen for å sette sluttdato for skutertrafikk i midten av april er hensynet til dyre- og fuglelivet. Flere fuglearter starter forberedelse for hekking i april, og dette tilsier at en unngår motorferdsel inn mot månedsskiftet april/mai. Ved bruk av stikker som skal samles inn, må innsamling derfor skje seinest 15. april. Naturkvist kan stå.

Konklusjon

Det er ikke avdekket kjente forhold knyttet til verneverdiene som taler mot stikking av løypa rundt Trollsjøen i samme tidsrom som DNT-løypene. For DNT Oslo og omegn er det satt tidligste oppstart i uke 11 for løyper som skal stå klare til 19./20. mars, og slutt 15. april.

Arkivsaksnummer: 2025/14331-3

Saksbehandlar: Eldrid Nedrelo

Dato: 17.02.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen	9/2026	24.02.2026

Dispensasjon - Jotunheimen NP - Utladalen LVO - 2026 - Motorferdsel - Helikopter - Snøskuter - Transport av materialer, utstyr og personell til Skogadalsbøen - DNT Oslo og Omegn

Innstilling fra forvalter

DNT Oslo og Omegn får tillatelse til frakt av varmepumpe, distribusjonssystem for vannbåren varme, utstyr og arbeidsfolk til Skogadalsbøen med snøskuter og helikopter. Tillatelsen til frakt av varmepumpe, distribusjonssystem for vannbåren varme og utstyr med helikopter og snøskuter er gitt med hjemmel i verneforskrifta for Utladalen landskapsvernområde § 3 pkt. f) og g) og verneforskrifta for Jotunheimen nasjonalpark § 3 pkt. 6.3 c) og f). Tillatelse til frakt av personell gis med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 første ledd, første alternativ.

Tillatelsen er gitt med følgende vilkår:

- Tillatelsen gjelder transport av varmepumpe, distribusjonssystem for vannbåren varme, utstyr og personell til Skogadalsbøen.
- Tillatelsen gjelder inntil 6 hiv med helikopter tur/retur for frakt av varmepumpe, utstyr og personell.
- Helikoptertransporten skal gjennomføres på en dag i perioden 1. mars – 31. mars 2026.
- Tillatelsen gjelder inntil 20 turer med snøskuter i perioden 1. mars – 31. mars.
- Helikoptertransporten skal skje fra Leirvassbu via Storutladalen, og korteste veg til Skogadalsbøen. Retur samme veg.
- Snøskutertransporten skal følge den kvista løypa fra Leirvassbu – Storutladalen – Skogadalsbøen.
- Bruken av helikopter og snøskuter skal avgrenses til det som er strengt nødvendig, og så langt det er mulig skal den samordnes med vintertransporten i tid og rom, slik at transporten blir mest mulig konsentrert.
- Snøskuter- og helikoptertransporten skal gjennomføres på ukedag, ikke helg.
- SNO v/ Stein Olav Windingstad skal varsles om dato for helikoptertransport og oppstart av skutertransport, seinest dagen før. Kontaktinformasjon til SNO mobilnr. 957 09 933, eller e-post stein.olav.windingstad@miljodir.no.
- Tillatelsen skal tas med ved flyging og vises ved kontroll.

- **Det skal føres kjøreskjema som skal være med under transporten, jf. vedlegg til tillatelsen. All transport knytta til denne dispensasjonen, skal føres på vedlagt kjøreskjema som skal fylles ut før hver tur.**
- **Kjøreskjemaet sendes til Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen innen 1. juni 2026.**

Tillatelsen gjelder i medhold av verneforskrifta og søker må innhente evt. tillatelse etter motorferdselloven fra kommunene Lom og Luster, og fra grunneier.

--- slutt på innstilling ---

Dokument i saka

1. E-post av 16.12.2025 fra DNT Oslo og Omegn – Skogadalsbøen – søknad om motorferdsel
2. Villreinnemnda for Sogn og Fjordane – fråsegn – Vest-Jotunheimen villreinområde – søknad om transport med snøskuter og helikopter til Skogadalsbøen – DNT Oslo og Omegn
3. Vedtak Utladalen landskapsvernområde - Dispensasjon - 2025 - Montering av nye solcellepanel på Skogadalsbøen - DNT Oslo og Omegn, sak 2024/10385-0.

Saksopplysninger

Utdrag fra søknad av 16.12.2025:

Som nevnt i dialogmøtet mellom DNTOO og forvaltninga 08.12.2025 er det noe gjenstående arbeider før vi er ferdige med tiltaket relatert til solcelleanlegg og energiforbedring som vi startet på i fjor (deres ref. 2024/10385-0 432.2). Transporttillatelsen knytta til tiltaket er utgått og vi søker i den sammenheng ny tillatelse til motorferdsel i utmark.

De gjenstående arbeidene gjelder installasjon av varmepumpe og tilhørende oppvarmingssystem samt idriftsettelse av de resterende solcellepanelene og automatisering av systemet. Det er derfor behov for transport av varmepumpe og distribusjonssystem for vannbåren varme samt utstyr relatert til dette og arbeidsfolk. Arbeidene er planlagt utført i for og etterkant av påsken 2026 med oppstart tidligst 1. mars og avslutning senest 30. april.

Transportbehovet estimeres til 4 hiv med utstyr samt 2 turer med personer, altså totalt 6 turer. Helikoptertransporten utføres på 1 enkelt dag i samme periode, senest medio april. Traseen er den samme som for snøskuter da veien inn til Leirvassbu holdes åpen inneværende vinter.

Oppsummert søkes det om følgende:

Snøskuter - 20 turer i perioden 1. mars til 30 april

Helikopter – 6 turer, 1 dag i perioden 1. mars – 15 april

This topographic map of the Smørstabbtinden area in Norway features a blue route connecting two red circles. The route starts at a red circle in the lower-left, near Skogadalsboen, and proceeds northeast through Guridalen, Smørstabbtinden, and Gravdalen, ending at a second red circle near Lurvassbu. The map displays contour lines, water bodies like Smørstabbvatnet and Raudalsvatnet, and numerous place names including Smørstabbtinden, Storbrean, and Skogadalsboen. A dashed line indicates the border of Jotunheimen nasjonalpark.

Villreinnemnda ber derfor om at ein legg same prinsipp til grunn her som vi gjer i andre kalvings- og oppvekstområde, og ikkje tillet motorferdsel i tida 1.april til 20.juni.»

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Nasjonalparkstyret har delegert forvaltningsmyndighet for Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde i medhold av reviderte vedtekter gjeldende fra 19.01.2024. Kurante saker som er i tråd med etablert forvaltningspraksis er delegert til forvalter.

I samsvar med forvaltningsplanen er det etablert praksis å gi tillatelse til material- og utstyrstransport for vedlikehold og byggearbeid på de større turisthyttene som ligger langt fra veg i området. I denne saka tilrår villreinnemnda at en legger same prinsipp til grunn i dette kalvings- og oppvekstområdet som man gjer i andre kalvings- og oppvekstområder for villrein, og at man ikke tillater motoferdsel i tida 1. april til 20. juni. Dette vil medføre noe strengere vilkårssetting for en dispensasjon i denne saken enn tidligere praksis knytta til byggetiltak på Skogadalsbøen, og saken legges derfor frem for nasjonalparkstyret.

Verneformål – forskrift

Hensynet til verneverdiene i området er vurdert, særlig i forhold til dyrelivet og friluftsliv som er mest relevant i dette tilfellet, jf. verneforskrifta for Utladalen landskapsvernområde og Jotunheimen nasjonalpark.

Formålet med Utladalen landskapsvernområde er «å ta vare på eit vilt og vakkert vestlandslandskap med økologisk verdi, kulturell verdi og opplevingsverdi og som er identitetsskapande, i tilknytning til Jotunheimen nasjonalpark.

Vidare er formålet med vernet å ta vare på:

- *eit naturområde med eit rikt dyre- og planteliv som pregar dette.*
- *---*
- *naturmangfald som pregar landskapet med naturtypar frå lågland, dalar og skogslir til høg fjell og artar knytte til desse.*
- *---*

Ålmenta skal ha høve til uforstyrra naturoppleving gjennom utøving av naturvenleg friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.»

Verneforskrifta § 3 pkt. 6.1 setter forbud mot all motorferdsel, medregnet start og landing med luftfartøy, og lavtflyging under 300 m over bakken.

Etter verneforskrifta § 3 pkt. 6.3 f) kan det gis tillatelse til bruk av .. *beltekjøretøy på vinterføre .. eller luftfartøy i samband med Transport av varer, brensel, proviant og utstyr inn til turisthytter, hytter og setre.*

Etter verneforskrifta § 3 pkt. 6.3 g) kan det gis tillatelse til bruk av .. *beltekjøretøy på vinterføre .. eller luftfartøy i samband med: Transport av materialar til vedlikehald og byggearbeid på bygningar, anlegg og innretningar.*

Formålet med Jotunheimen nasjonalpark er «å ta vare på eit stort, samanhengjande og villmarksprega naturområde i overgangen mellom austlandsk og vestlandsk fjellnatur som inneheld særprega og representative økosystem og landskap utan tyngre naturinngrep.

Vidare er formålet med vernet å ta vare på:

- *Eit høg fjellsøkosystem med eit eigenarta og variert naturmangfald, medrekna artar, bestandar, naturtypar og geologi.*
- *.....*

- Leveområde for villreinen
-

Ålmenta skal ha høve til uforstyrra naturoppleving gjennom utøving av naturvenleg og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.»

Verneforskrifta for Jotunheimen nasjonalpark, § 3 pkt. 6.1, setter forbud mot all motorferdsel, inkludert start og landing med luftfartøy, og lavtflyving under 300 m over bakken.

Etter verneforskrifta § 3 pkt. 6.3 bokstav c) kan det gis tillatelse til *Bruk av beltekøyrety på vinterføre eller luftfartøy for transport av brensel, proviant, varer og utstyr til turisthytter, hytter og setrer.*

Etter verneforskrifta § 3 pkt. 6.3 bokstav f) kan det gis tillatelse til *Bruk av beltekjøreyty på vinterføre eller luftfartøy for transport av materialar til vedlikehald og byggearbeid på bygningar, bruer, anlegg og innretningar.*

Det er ikke en egen hjemmel for frakt av håndverkere i verneforskriftene (slik det er for frakt av personale på Gjende i nasjonalparken, jf. verneforskriften § 6.3 h)). Frakt av personale må derfor behandles etter naturmangfoldloven § 48 første ledd, første alternativ.

Naturmangfoldlova

Naturmangfoldlova (nml) § 48 setter svært strenge krav til når en dispensasjon kan vurderes, men åpner for at det kan gjøres unntak for tiltak som *«ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig»*. Begge vilkårene må være oppfylt.

Dispensasjon *må* heller ikke gis selv om vilkårene er oppfylt. Skjønn og instruks fra overordna myndigheter spiller også inn. Dispensasjonsregelen i § 48 kan ikke brukes for å utvide rammene for vernevedtaket, men skal fange opp uforutsatte eller spesielle tilfell som ikke var vurdert på vernetidspunktet.

Veileder fra Miljødirektoratet M106-2014 – Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter – viser bl.a. til følgende når det gjelder bruk av § 48 som unntaksregel:

.. Tiltaket eller aktiviteten vil være i strid med verneformålet dersom en tillatelse vurderes å ha en negativ påvirkning på verneformålet samlet sett.

Søknaden blir også vurdert etter de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldlova §§ 8-12.

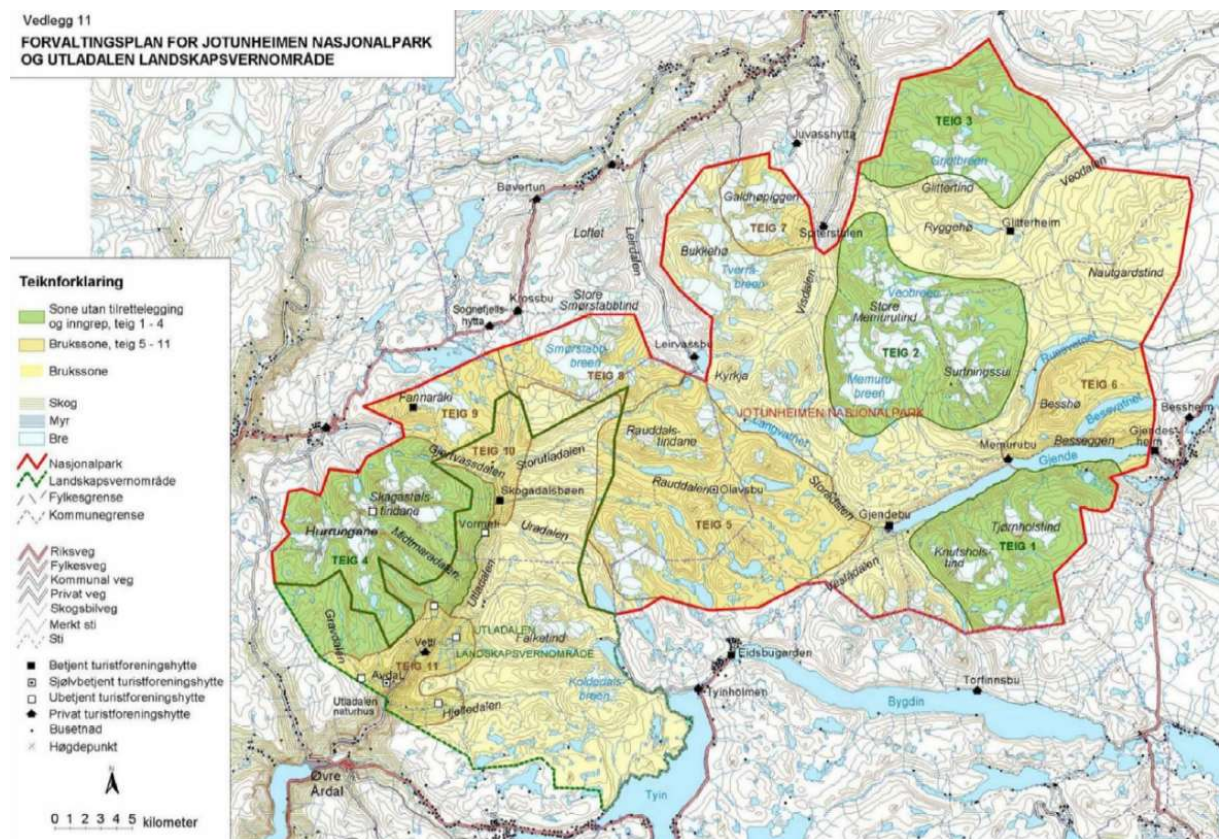
Forvaltningsplan

I følge forvaltningsplanen er det et mål å holde den motoriserte ferdsele i nasjonalparken og landskapsvernområdet på et så lavt nivå som mulig. Videre vil det i tråd med forvaltningsplanen bl.a. være et vilkår for motorisert ferdsel at:

- *«transportbehova skal samordnast»*
- *«for private hytter i verneområda vil det bli følgt ein restriktiv dispensasjonspraksis. Transport av materialar til vedlikehald av hytter vil normalt bli gjeve.»*
- *« Det vil vere vanskelegare å få løyve til motorisert ferdsel innanfor vernesonene samanlikna med brukssonene.»*

Forvaltningsplanen deler verneområdet inn i ulike soner etter grad av tilrettelegging, og gjennom differensiert forvaltningspraksis tar en sikte på å bevare områdene markert med grønt på forvaltningsplankartet mest mulig uforstyrra. Soneinndelinga gjelder både tilfeller som tekniske inngrep og ulike aktiviteter, som motorferdsel.

Kart under viser sonedelinga i forvaltningsplanen, med grønne teiger som skjerma:

Tiltaket er planlagt innen brukssonene, teig 8 og 10. Her er det åpna for en viss aktivitet, så lenge man tar hensyn til sårbare arter og andre verneverdier.

Presedens

Motorisert transport til Skogadalsbøen er nødvendig pga. lang avstand fra bilveg. Det er etablert praksis å gi tillatelse til transport av materiell og utstyr, for nødvendig byggearbeid på hytter som er åpne for allmennheten. Transport av varmepumpe, distribusjonssystem for vannbåren varme, utstyr relatert til dette og arbeidsfolk er vurdert som nødvendig for mer miljøvennlig drift av Skogadalsbøen turisthytte.

Vurdering

Skogadalsbøen ligger i Utladalen i Luster kommune, på ca. 800 moh., ca. 5-6 timers gange fra bilveg. Tiltaket med utfasing av bruk av diesel for drift av turisthytta vil være svært positivt på sikt. Det ble innvilga dispensasjon for frakt av bl.a. varmepumpe i 2025 sammen med frakt av solcellepanel mm. DNT-OO orienterte i møte i desember om at de dessverre ikke kom i gang med installasjon av varmepumpa. Det er svært upraktisk å gjennomføre slike byggetiltak i hyttas åpningstid, og samtidig vil det være en fordel om transporten/deler av transporten kan kombineres med driftstransport i forbindelse med vinteråpning og stenging av hytta. Det er søkt om utføring av arbeidet i for- og etterkant av påsken 2026 med oppstart tidligst 1. mars og avslutning senest 30. april. Transportbehovet er estimert til 4 hiv med utstyr og 2 turer med personer, totalt 6 turer med helikopter og 20 turer med snøskuter. Transporten vil foregå etter traseen Leirvassbu – Leirdalen – Storutladalen – Skogadalsbøen, og er den samme for helikopter og snøskuter. Snøskutertraseen følger den kvista skiløypa til Skogadalsbøen.

Frakt av materiale og utstyr må vurderes etter de spesifiserte hjemlene i verneforskriftene som angitt ovenfor under avsnittet «*Verneformål – forskrift*», mens transport av håndverkere må vurderes etter naturmangfoldloven § 48 første ledd, første alternativ. Da må vi først ta stilling til om vilkårene er oppfylt. Vilårene forutsetter at tiltaket ikke er i strid med formålet med vernevedtaket og at det ikke påvirker verneverdiene nevneverdig. Det vil si at det bare kan dispenseres i de tilfellene tiltaket vil ha utbetydelig eller avgrensa virkning for verneverdiene.

Kunnskapsgrunnlaget (nml § 8) er vurdert som tilfredsstillende når det gjelder biologiske verdier i området. Det ble gjennomført sårbarhetsvurdering for fugl i Vest-Jotunheimen i 2018. Kartlegging er gjort med særlig oppmerksomhet på rovfugl. Motorisert ferdsel fra helikopter og snøskuter vil kunne forstyrre fugl og vilt, og dette kan være særlig uheldig i hekke- og ynglesesongen. Det er ikke registrert hekkelokalitet for rovfugl i det aktuelle området. Prinsipielt søker nasjonalparkforvaltninga imidlertid å minimere helikoptertransporten i verneområdene i den sårbare perioden for slike arter fra februar – juni, men i samsvar med forvaltningsplan har det vært vanlig praksis å gi dispensasjon for behov knytta til material- og utstyrstransport for vedlikehold og byggearbeid på de større turisthyttene som ligger langt fra veg i området.

I følge kunnskapsgrunnlaget i kvalitetsnormen for villrein, delnorm Vest-Jotunheimen, [Delnormtrevest-jotunheimen | Villrein](#), er det imidlertid trekkrute for villrein i Stor-Utladalen og nordover som sammenkobler østlig og vestlig del av villreinområdet. Villreinnemnda viser i sin uttale i saken til at «*Skogadalsbøen og områda rundt ligg i Vest-Jotunheimen villreinområde, meir konkret innanfor det som er registrert som kalvings- og oppvekstområde.*

- - -

Villreinnemnda ber derfor om at ein legg same prinsipp til grunn her som vi gjer i andre kalvings- og oppvekstområde, og ikkje tillet motorferdsel i tida 1.april til 20.juni.»

I følge søknaden planlegger DNT OOO å gjennomføre helikoptertransporten i løpet av en dag i perioden 1. mars til 15. april, mens snskutertransporten på 20 turer er planlagt å strekke seg over en noe lengre periode fra 1. mars til 30. april.

Å ta vare på leveområdet for villrein er en viktig del av verneformålet i Jotunheimen nasjonalpark. I landskapsvernområdet er det bl.a. et mål å ta vare på et naturområde med rikt dyre- og planteliv som preger dette. For at transporten ikke skal komme i strid med verneformåla, og forstyrre villrein i den mest sårbare tida, må helikopter- og snskutertransporten avgrenses i tid. Ved å avgrense helikopter- og snskuterbruken i samsvar med tilrådinga fra villreinnemnda, til å være avslutta innen 1. april, mener vi at sannsynligheten for unødig forstyrning av vilt er mindre (jf. nml. § 9), og at påvirkningen på naturmiljøet vil være akseptabel. Transporten vil skje i brukssone. Transporten skal begrenses til det antall turer som er nødvendig for å gjennomføre byggearbeidet. Derfor bør arbeidet planlegges slik at håndverkerne blir engasjert for sammenhengende perioder i størst mulig grad. Samla sett vurderer vi at gjennomføring av tiltaket har positiv virkning på naturmiljøet på sikt. Årlig frakt av diesel til Skogadalsbøen vil reduseres vesentlig ved utfasing av bruk av diesel og omlegging til bruk av solenergi. Forvaltningsmyndigheten følger en generelt streng praksis når det gjelder motorferdsel, og samla belastning blir vurdert som akseptabel for tiltak der nytteverdi blir vurdert som klart større enn ulempene (jf. nml. § 10).

Tiltaket medfører ikke ødeleggelse av natur, og naturmangfoldloven § 11 blir derfor ikke vurdert nærmere.

Bruk av helikopter og snøskuter er de aktuelle transportmetodene i dette tilfellet. Transporten må planlegges slik at tidsrom med støy blir så kort som mulig og en bør unngå transport i helgene. Det er positivt at flygingen vil bli samordna med vintertransport for å minimere antall flyginger og tidsperioden for flyging mest mulig, (jf. nml. § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder).

Konklusjon

Samla sett vurderer vi at gjennomføring av tiltaket har positiv virkning på naturmiljøet på sikt. Årlig frakt av diesel til Skogadalsbøen vil reduseres vesentlig ved utfasing av bruk av diesel og omlegging til bruk av solenergi. Med de vilkårene som blir satt for tillatelsen, vurderer vi at dispensasjonen ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig og at transporten i dette tilfellet ikke er i strid med verneformålet. I samsvar med forvaltningsplanen er det etablert praksis å gi tillatelse til material- og utstyrstransport for vedlikehold og byggearbeid på de større turisthyttene som ligger langt fra veg i området.

Med bakgrunn i vurderingene etter naturmangfoldloven §§ 8-12 og verneforskrifta vurderer forvalter at det kan gis dispensasjon til transport av materialer og utstyr med hjemmel i verneforskrifta for Utladalen landskapsvernområde § 3 pkt. 6.3 bokstav f) og g), og verneforskrifta for Jotunheimen nasjonalpark § 3 pkt. 6.3 bokstav c) og f), samt til transport av håndverkere med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 første ledd, første alternativ.

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2025/14098-7

Saksbehandlar: Kari Sveen

Dato: 17.02.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen	10/2026	24.02.2026

Jotunheimen NP - dispensasjon - 2026 - organisert ferdsel - speiderarrangement - Prosjektgruppen for Nordic Adventure Race 2026

Innstilling fra forvalter

Med hjemmel i verneforskrift for Jotunheimen nasjonalpark § 3 pkt. 5.2 får Prosjektgruppen for Nordic Adventure Race 2026 v/ Mari Kirstine Steinestø dispensasjon for gjennomføring av nordisk speiderarrangement på følgende vilkår:

- Tillatelsen gjelder for en gruppe på inntil 300 personer (realistisk anslag inntil 150 personer) innen perioden 10.-16. juli 2026.
- Organisert tur med speidere fra de nordiske landene kan gjennomføres med felles tur langs oppgitt rute Gjendesheim – Besseggen – Memurubu – Memurutunga – Storådalen – Urdadalen – Spiterstulen – Galdhøpiggen og eventuelt mot Glitterheim via Glittertinden. Det er lagt opp til overnatting etter første dag på tilrettelagt område ved Memurubu, etter avtale med turisthytta. Øvrig overnatting er planlagt utenom nasjonalparken.
- Det er lagt opp til en veldig lang og krevende tur på dag 2, men forvaltninga legger til grunn at det ikke etableres noen overnattingsleir undervegs her, jf. søknaden og oppfølgende dialog med søker. Dersom det etter prøvetur forsommeren 2026 oppstår ønske etablering av teltleir undervegs, må aktuell lokalisering avklares med nasjonalparkforvalter og med grunneier Statskog / Lom fjellstyre på forhånd.
- Turen må organiseres slik at alle deltakerne får informasjon om ferdselsregler og opplegg for søppelhåndtering m.m. Alle skal ha informasjon om regler for ferdsel i verneområdet, som forbud mot bruk av drone og generelle krav til hensynsfull ferdsel.
- Alt avfall/søppel må samles og tas med ut. Det er ikke tilrettelagt renovasjonsordning i nasjonalparken, slik at alt søppel fra turen må tas med ut av verneområdet.
- Toalettavfall skal dekkes til for å hindre forsøpling og uhygieniske forhold i området langs ruta. Det må bare brukes nedbrytbart toalettpapir. Eventuelle våtservietter må samles og fraktes ut sammen med øvrig søppel.

SNO v/ Stein Windingstad er varsla om tidsrom for arrangementet, ved kopi av vedtaket.

Vilkår er i samsvar med veiledende forvaltningsplan. Retningslinjer for organisert ferdsel vil bli nærmere vurdert i pågående revisjon av forvaltningsplanen for Jotunheimen og Utladalen.

Dispensasjonen gjelder i forhold til verneforskrift for Jotunheimen nasjonalpark.

Det forutsettes at grunneier ikke har innvendinger til arrangementet, med de føringene som gjelder for søppelhåndtering og øvrige krav til mest mulig sporløs ferdsel.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saka

- E-post av 27.10.25 – Henvendelse ang. Speiderarrangement i Jotunheimen nasjonalpark
- Søknad ved e-post av 28.11.25 samt utfyllende opplysninger ved e-postmeldinger fra Prosjektgruppen for Nordic Adventure Race 2026 v/ Prosjektleder Mari Kirstine Steinestø
- E-postutveksling og Teamsmøte med forvalterne for diverse avklaringer.

Saksopplysninger

Prosjektgruppen for Nordic Adventure Race 2026 v/ Mari Kirstine Steinestø har sendt følgende søknad om gjennomføring av et større speiderarrangement for Norden i 2026:

«Kommende sommer, 10.-16. juli 2026 skal, som vi snakket om, speidere fra hele Norden samles i Norge for en uke med tur, og vi som organiserer denne ønsker gjerne å ta denne gjennom deler av Jotunheimen. Vi estimerer ca. 150 deltakere i alder 13 år og opp, men det kan bli opptil 360 personer, dersom vi når maks antall deltakere. Turen ønsker vi at skal starte over Besseggen til Memurubu, og derfra videre til Spitustølen. Vi har vært i kontakt med Memurubu, hvor de har sagt at det skal være plass for oss å sette opp leir rundt hytten og de planlegger for å legge til rette for at vi skal bruke deres do-fasiliteter.

Ruten fra Memurubu til Spitustølen tenker vi å ta gjennom Urdadalen, som vi snakket om på møtet, og som vi har fått inntrykk av at dere både foretrekker, og anbefaler. Vi er klar over at dette er en lang dag med tur, men vi mener at dette skal gå fint. Fra Spitustølen har vi også i etterkant av møtet med dere tenkt på å ta turen over eller rundt Glittertiden, og ned i Glitterheim, for så å følge veien ut av Jotunheimen, dersom dette er noe som passer med deres forskrifter. Hvilken rute de tar til Glitterheim er i såfall opp til patruljene, men det vil ikke være noen overnatting i Jotunheimen på denne etappen.

Alle ruter vi legger til rette til vil gå på sti, vi kommer ikke til å legge opp til noe "offroad" tur. Ruten kommer til å bli prøvegodt av oss i planleggingsstaben før arrangementet, en gang etter at snøen tiner, slik at vi kan forsikre oss om at den er trygg å gå.»

Første henvendelse ang. arrangementet kom 27.10.25, der det ble gjort rede for opplegget:

« - - - arrangementet går ut på at speiderne skal gå en tur over disse dagene, som skal være utfordrende både fysisk og mentalt, men også givende, samtidig som den skal vise frem den naturen i Norge har å vise frem, og norsk kultur. Jotunheimen er et sted vi tenker oss at vi kan lage en veldig fin tur som passer til alle disse kriteriene. Derimot er det snakk om opptil 50 speidere per land, i tillegg til opptil 60 ledere, eller flere totalt (deltakertallet kan overstige 360, men også være nede i rundt 100), og vi ser derfor at dette kan være noe dere ikke ønsker, da nasjonalparken er et vernet område. - - -

Speiderne kommer til å bli delt i patruljer på 6 speidere + 1 leder, og det er også en mulighet at disse selv finner områder å overnatte langs ruten, men vi har da ikke mulighet for å kommunisere til dere i forkant hvor det er de kommer til å slå leir, og har forståelse om dette ikke er ønskelig. Uansett hvordan vi slår leir, om det er ved hytter, eller mer fritt, kommer vi til å lage til latriner, som passer for antall personer som slår leir der, og vi kommer til å sørge for at alt søppel blir tatt med, slik at det ikke havner i naturen. - - -»

Maksimalt antall deltakere ut ifra invitasjon/påmeldingskriterier er 360, men arrangøren opplyser i e-post av 25.01.26 at «slik som det ser ut nå, ligger vi an til å bli en god del færre deltakere enn maks deltakere, nærmere mellom 50 og 150 deltakere»

En kartskisse som viser planlagt rute var vedlagt e-posten av 27.10.25.

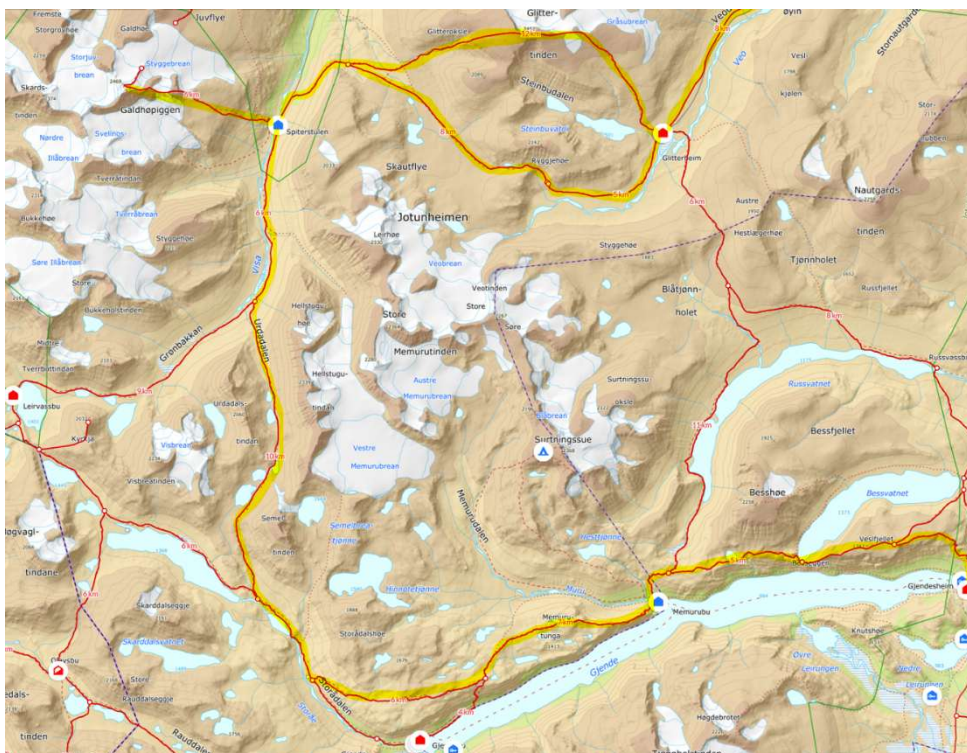
(I ettertid er ruta over V. Memurubrean og Hellstugubrean endret til å følge T-merka rute gjennom Urdadalen. Videre er det skissert mulighet for å avslutte med tur fra Spiterstulen til Glitterheim og ut vegen mot Veodalen fra der.)

Det har vært dialog med søker i perioden fra første henvendelse og fram til endelig søknad.

Det har bl.a. vært et Teamsmøte der forvaltninga har informert om hva vi må vektlegge ved behandling av et såpass omfattende arrangement innen nasjonalparken, der vi anbefalte å følge T-merka ruter. Dette er fulgt opp ved å endre traseen over Vestre Memurubrean og Hellstugubrean til merket rute gjennom Urdadalen, jf. søknad av 28.11.25. Forvalterne har i møte og e-postutveksling også påpekt at den planlagte turen på dag 2 vil være en ekstremt krevende tur, også når en velger å følge Urdadalen, i stedet for å forsere et breområde der en må ha tilgang på kvalifiserte breførere.

Kart (UT.no) viser T-merka ruter. Planlagt rute i hht. søknad av 28.11.25 er markert med gult.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Nasjonalparkstyret har delegert forvaltningsmyndighet for Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde i medhold av reviderte vedtekter gjeldende fra 19.01.24.

Verneformål – forskrift

§ 3 pkt. 5 i verneforskrift for Jotunheimen NP av 14.11.14 har følgende regler for ferdsel:

5.1 Generelt om ferdsel

All ferdsel skal skje varsamt og ta omsyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminne.

5.2 Organisert ferdsel

Organisert ferdsel som kan skade naturmiljøet, eller ferdselsformer som kan skade naturmiljøet, må ha særskilt løyve av forvaltningsstyresmakta. Forvaltningsplanen skal avklare kva for ferdsel som krev løyve.

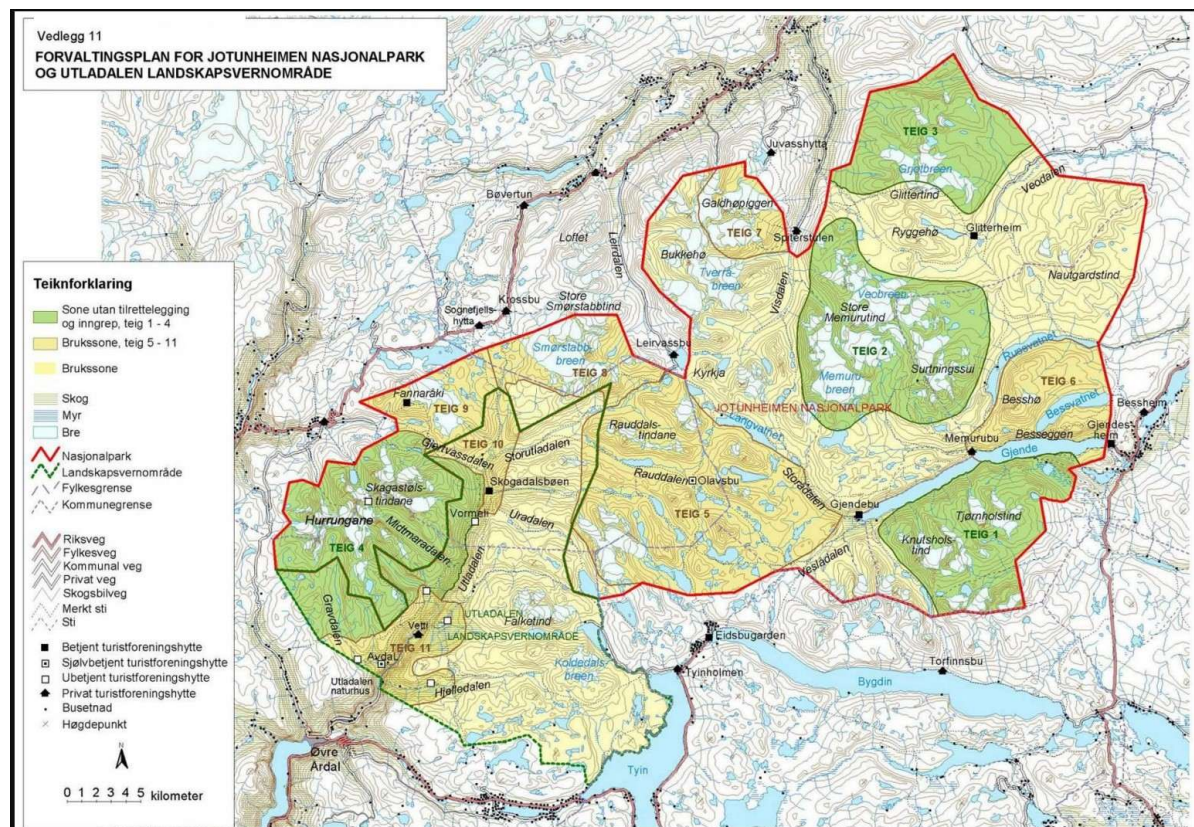
Pkt. 7.1 har et generelt forbud mot forsøpling: «All slags ureining og forsøpling er forbode.»

Naturmangfoldlova

Søknaden blir også vurdert etter de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldlova §§ 8-12.

Forvaltningsplan

Forvaltningsplanen er ikke oppdatert etter at revidert verneforskrift ble vedtatt 14.11.14, men utkast fra 2008 er brukt som veiledende dokument. Forvaltningsplanen deler verneområdet i ulike soner etter grad av tilrettelegging, og gjennom differensiert forvaltningspraksis ønsker nasjonalparkstyret å bevare områdene markert med grønt på forvaltningsplankartet mest mulig uforstyrret. Kartutsnittet under viser sonedelinga. Turisthyttene og de merka løypene mellom disse ligger i såkalt brukssone (gul), og speiderarrangementet følger T-merka ruter.

Sonene gjelder både for tekniske inngrep og ulike aktiviteter. Det er store naturkvaliteter også i gul sone. Forvaltningsplanutkastet viser til at: «Det er eit mål å ta vare på desse samstundes som områda vert brukt, ikkje minst for friluftsliv. Retningslinjer og tiltak tek sikte på å finne den optimale balansen mellom bruk og vern.»

Arrangement og organisert ferdsel som har et visst omfang må søke om tillatelse.

Veiledende plan fra 2008 har bl.a. følgende føringer for organisert ferdsel:

«Organisert tradisjonell turverksemd til fots (og på ski) har lange tradisjonar i Jotunheimen, og er elles tillate så lenge det ikkje skader naturmiljøet og verneformålet, Det same gjeld undervisning og pedagogiske tiltak. Anna organisert ferdsel må ha særskilt løyve.

Forvaltningsplanen skal trekkje opp retningslinjer for når organisert ferdsel og turverksemd krev løyve utover verneforskrifta fordi naturmiljøet kan ta skade og evt. spesielle område skal skjermast, eller når omfanget er så stort eller av ein slik karakter at det er naudsynt å regulere slik ferdsel, der og omsyn til tryggleik og eventuelle store konflikhtar mellom ulike former for friluftsliv tel.»

«Følgjande punkt definerer når det må søkjast om særskilt løyve til organisert ferdsel (turar) til fots eller på ski:

- *Organisert ferdsel som omfattar meir enn 50 personar pr. tur. Langs merkte stiar er grensa 100 personar pr. tur*

- *Organisert ferdsel som vert marknadsført (førehandsannonsert) som fast eller regelmessig tilbod til same stad krev løyve (t.d. Galdhøpiggen, Smørstabbreen og Store Skagastølstind). Det kan då bli sett. tak på tal personar pr. tur pr. dag og totaltal personar gjennom sesongen. Rapporteringsplikt*

- *På snø og etter T-merkte stiar trengst berre løyve dersom organisert ferdsel vert så omfattande at det er eit arrangement - - -*

- *Større treningsopplegg, øvingar, jaktprøver, arrangement og konkurransar (sjå kap. 8.10) må ha særskilt løyve (sjå verneforskriftene). - - - »*

Det er igangsatt arbeid for å få bedre oversikt over den organiserte ferdselen i Jotunheimen og Utladalen, for å utforme oppdaterte retningslinjer for organisert ferdsel.

Presedens

Det er mange aktører som driver organisert ferdsel i nasjonalparken. For å unngå å skape uheldig presedens, vil en fram til revidert forvaltningsplan foreligger følge skisserte retningslinjer i planutkastet fra 2008 for å opprettholde mest mulig enhetlig forvaltning.

Vurdering

Forvaltningsplanen legger til grunn at det kreves dispensasjon for: «Organisert ferdsel som omfattar meir enn 50 personar pr. tur. Langs merkte stiar er grensa 100 personar pr. tur». Ut ifra sist oppdaterte opplysninger fra arrangøren er forventet deltakerantall 50-150 personer, og søknaden behandles derfor i tråd med punktet om 100 personer som følger merka sti.

Det er ikke lagt opp til overnatting i teltleir i nasjonalparken, utenom den som er planlagt på tilrettelagt område ved Memurubu turisthytte etter Besseggtturen på dag 1. Fra her går turen videre over Memurutunga og via Storådalen og Urdadalen til Spiterstulen turisthytte.

Denne etappen på ca. 34 km går i utfordrende høgfjellsterreng, og blir av av erfarne fjellførere karakterisert som nærmest umulig å gjennomføre på én dag for en større gruppe med unge deltakere (fra 13 år) der det må påregnes at flere har begrenset erfaring med høgfjellsturer. Dette er kommunisert i møte og ved e-post til arrangøren, men i henhold til bekreftelse på søknaden den 26.01.26 så legger arrangøren likevel opp til å gå etappen på én dag – uten overnatting.

Det er utenom forvaltningsmyndighetens ansvarsområde å vurdere lengde og vanskegrad på turene. Det kan likevel ha indirekte påvirkning på det nasjonalparkforvaltninga har ansvar for dersom en må anse det som sannsynlig at det likevel må etableres overnattingsleir for 50-150 personer underveis på denne etappen. Siden det ikke planlegges for overnatting, er det ingen bestemt lokalitet der en kan vurdere en eventuell teltleir opp mot mulig påvirkning på verneverdiene.

Bl.a. kulturminner som fangstgraver og ledegjerder er svært sårbare og utsatt for ødeleggelse og forringelse ved etablering av teltleirer og bålplasser, og det samme kan gjelde for sårbare lokaliteter nær reirplasser og der det er sårbar vegetasjon. Vi har derfor etablert praksis med å vurdere alle leirplasser i forhold til verneverdiene, særlig når det er så store grupper at graving av latrine kan være aktuelt.

Forvaltningsplanen har i utgangspunktet positiv holdning til organiserte turer til fots, men gir retningslinjer når gruppene kommer opp i en viss størrelse.

Jotunheimen er et svært populært utfartsområde, og organisert ferdsel i store grupper må derfor vurderes ut fra samla miljøbelastning og forholdet til andre brukerinteresser.

Ved rasting i større grupper er det viktig å unngå terrengslitasje på særlig sårbare naturområder og unngå inngrep i kulturminner som fangstgraver, ledegjerder, bågåstø mm. Graving og flytting av stein nær kulturminner kan gå ut over verneverdiene.

Videre må gruppen ha et godt system for søppelhåndtering. Også toalettbesøk i terrenget vil kunne bli en belastning på miljøet når en har konsentrert opphold med mange personer, og dette er spesielt merkbart i områder med stor utfart og flere som benytter samme strekning til opphold/ferdsel i løpet av sesongen. Det forutsettes at gruppa har et organisert opplegg med tydelig informasjon til hver enkelt deltaker, om at de tar all søppel med ut fra området, og at toalettavfall må håndteres på en god måte. Det må kun benyttes nedbrytbart toalettpapir og gruppa må ha med tilstrekkelig antall små spader som brukes for å dekke over toalettavfall underveis på turen. Våtservietter er søppel som må tas med ut av området. Videre er det viktig å informere om droneforbudet som gjelder i nasjonalparken.

Vurdering etter naturmangfoldlovas §§ 8-12:

- *Kunnskapsgrunnlaget* (§ 8) om naturmangfold i området er ganske bra. Området er ikke detaljert kartlagt, men det er i Naturbase registrert flere nær trua arter og arter av nasjonal forvaltningsinteresse langs ruta - som bl.a. høyfjellskarse, tvillingsiv, moselyng, fjellbunke, mogop, dvergssoleie og isssoleie. Men så lenge gruppa følger de T-merka rutene vil ikke en organisert fottur gi annen belastning på vegetasjonen enn det som følger av generell ferdsel på ruta. Ved rasting kan det imidlertid oppstå punktbelastning som kan være uheldig. Det er derfor svært viktig at alle deltakerne får informasjon om sårbarhet, ferdselsregler og hensyn til kulturminner.
- *Føre-var-prinsippet* (§ 9) og *Økosystemtilnærming og samla belastning* (§ 10) tilsier at det må være strenge vilkår for opprydding og organisering av toalettløsning for at et større arrangement med organisert ferdsel ikke skal gå ut over verneverdiene. En tillatelse vil danne presedens for påfølgende grupper, og hvert enkeltvedtak må vurderes i forhold til samla belastning når presedensvurdering tilsier at en må forvente flere lignende saker.
- § 11 om at «*kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver*» tilsier at arrangøren må ha et opplegg for å ta hånd om alt avfall som oppstår underveis på turen, inkludert toalettavfall. Det kan bli gitt pålegg om rydding dersom det oppdages forsøpling i forbindelse med arrangementet.
- § 12 *Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetode*: Generelle regler for organiserte grupper er at arrangør har ansvar for å organisere turene slik at belastningen på naturmiljøet blir minst mulig. Alt søppel må tas med ut av nasjonalparken, og hver enkelt deltaker må informeres om hvordan en ordner toalettbesøk ved å bruke nedbrytbart toalettpapir og dekke over toalettavfall ved å ha med en liten spade.

Konklusjon

Etter vurdering av samla belastning på området og hensyn til presedens for lignende saker ser vi at det er nødvendig med tydelige råd om ferdselsregler for store organiserte turgrupper. Det er ikke offentlig renovasjonsordning i parken, slik at alt søppel må fraktes ut. For håndtering av toalettavfall anbefales informasjon fra Norsk Friluftsliv: [Dette er sporløs ferdsel - Norsk Friluftsliv](#)

Deltakerne må få god informasjon om øvrige verneregler, som forbud mot bruk av drone og krav til hensynsfull ferdsel for å redusere belastningen på plante- og dyrelivet.

Regler for organisert ferdsel vil bli nærmere vurdert ved revisjon av forvaltningsplanen. Med de vilkårene som blir satt om mest mulig sporløs ferdsel vil ikke den organsierte turen være i strid med verneformål eller verneverdier, slik at turen kan gjennomføres som planlagt.

ST 11/2026 Eventuelt